

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 12. SIBIIŪ, 15 DECEMBRE 1895. Anulŭ XXVI.

Ad Nr. 529.—1895.

AVIS.

Se atrage atenȚiunea p. t. membri ai AsociaȚiunei la concludsulŭ comitetulŭ centralŭ, luatŭ în urma dispoziȚiilorŭ adunării generale din anulŭ acesta, cu privire la încassarea tacselorŭ de membri ai AsociaȚiunei, în ședinȚa dela 14 Novembre a. c. Nr. pres. 199 (veȚi pag. 434).

În specialŭ se atrage atenȚiunea p. t. membri, cari sunt încă în restanȚă cu tacsă pro 1895, că decă nu 'și achită restanȚa celŭ multŭ până la finea acestui anŭ, li-se sisteză trimiterea foii pro 1896.

Sibiiŭ, 1 Decembre 1895.

Biroulŭ AsociaȚiunii.

CĂTRĂ ONORATUL PUBLICŪ.

Numėrul de faȚă alŭ „*Transilvanier*“ este celŭ din urmă, ce ese sub îngrijirea și rėspunderea mea. MulȚumescŭ on. publicŭ cetitoriŭ pentru încrederea, cu carea m'a onoratŭ în cursulŭ celorŭ patru ani dela 1892—1896, cât amŭ statŭ la acestŭ postŭ, și cu acėsta depunŭ redacȚiunea în mănile următoreiului meŭ, stimatului domnŭ Dr. *Cornelŭ Diaconovich*.

Zacharia Boiu.

STATUL NOSTRŪ INDUSTRIALŪ.

De repețite ori am accentuatŭ în acéstă revistă însemnătatea cea mare a statului industrialŭ și am apelatŭ și din parte-ne la inteligența nóstră, a da statului industrialŭ, societății meseriașilorŭ nostri, mai multă atențiune, decum i s'a datŭ în trecutŭ.

Ceea-ce me îndemnă, a revení încă odată, așa đicendŭ în óra despărțirei de „Transilvania“, asupra acestui obiectŭ, este împregiurarea, că tocmai acum se publică prin foile nóstre concursŭ pentru ajutóarele, ce se daŭ învățaceilorŭ, sodalilorŭ și măiestrilorŭ nostri începători anŭ de anŭ din fundațiunea repositului *Dimitrie Andronicŭ* din Sibiiŭ.

Se đice, că tocmai lipsa de meseriași români a îndemnatŭ pre fundatorulŭ, a crea acéstă fundațiune multŭ folositóre; căci avend lipsă de diferite procurări pentru casă, ar fi căutatŭ în adinsŭ se încredințeze acele lucrări la meseriași români, dar n'ar fi aflatŭ mai de locŭ, și acésta l'ar fi îndemnatŭ a đice: N'avem meseriași români, haideti se ne facem!

Părerile asupra acestei fundațiunii sunt deferite; póte era mai practic, a se întemeia o scólă de mēserii, unde se póta învăța tóte meseriile, unde profesorii și măiestrii, toți fără deosebire, se fiă români, unde învățaceii se fiă crescuți în *spiritŭ românescŭ*, și și după eșirea din scólă se rămână în legătură neînteruptă cu institutulŭ, care li-a datŭ învățătura și pânea. Dar în fine testamentulŭ fundatorului face capetŭ tuturorŭ diferințelorŭ de părerii, și pe lângă tóte defectele sale are se rămână în valóre, ear lipsele lui are se le plinescă vieța practică.

Aici se deschide dar vieței practice unŭ largŭ câmpŭ de activitate. Băieții aplicați la meserii învață mai cu sémă la meseriași de altă naționalitate, de altă credință religioasă, — societatea română are se-și țină în cadrulŭ naționalității și credinței române străbune. La măiestrii străini învață limbii străine și datine străine, și nu strică a le cunósce

și acelea; dar societatea română are datorința a nu lăsa să se înrădăcineze în inimile lor aceste limbi și datine străine în defavorul limbei și datinelor române. Măiestrul străin pune băiatului nume străin, ba poate 'lă șilesce chiar, a-și apropria în nesciința sa acestu nume; societatea română are datorința a-lă readuce la numele celū vechiū al familiei. Sum convins că atunci ar înceta schimonositurile cele multe de cuvinte și nume: miheș, ostoluș, schuster, apoi János, Miklos, Sándor, și altele, cari vatămă astăđi atât de multū urechile năstre, și loculū lorū l'ar cuprinde iară numele străbune de: Ioanū, Alecsandru, etc. cari sunt proprii ale năstre. Mai departe ar înceta firmele în limbi străine de pe casele meseriașilor nostri, și satele și orașele năstre ar dobândi unū aspectū ceva mai românescū de cum aū astăđi.

Aici am ajunsū la unū punctū, care trebuie să deștepte în noi serioșe îngrijiri; căci centrele culturei moderne sunt orașele, și tocmai aici este partea năstră cea mai slabă. Românul până bine de curēnd nu s'a ocupatū cu meseriile, ba avea chiar aversiune de ele; urmarea a fostū, că în ținuturi aprăpe curatū românesci locurile centrale, unde sunt reprezentate meseriile, fabricele, comerciulū, scōla, presa, sciințele și artele, nu sunt românesci, ba și puținiū romāni din ele se contopescū în alte elemente străine seū disparū de totū pe lângă celelalte. Ceea-ce lēgă clasele superiōre ale societății de clasele inferiōre, este clasa de mijlocū, statulū industrialū; și până când nu vom avē acēstă clasă, până atunci naționalitatea năstră nu se pōte închea și cristalisa, ci remāne izolată și pradă binevenită nesuințelorū străine. Până când nu vom avē meseriași, nu vom avē nici orașe; adecă centre culturale!

Orașele năstre ne daū în privința acēsta indegetări de ajunsū și fōrte serioșe; căci pe meseriași romāni îi presentă, precum s'a ășisū, ca pe nisce elemente disparente printre soțietățile cele compacte ale naționilorū străine, — elemente, cari încetū cu încetulū, prin scōle, prin căsătorii, prin reuniuni de totū felulū se vénéză din partea străinilorū, până când în fine

ca nesce ramurî uscate se rump de trupina poporului nostru și se perd prin acele elemente străine. Dovadă despre acésta e, că ușor din Suciū se face Szócs, din Câmpeanū Mezei, ba am vëdută din Munteanū Berger. Va se đică: Satele românesci, — orașele neromânesci; satele muncindū, orașele înavușindu-se și dispunëndū asupra satelorū ca asupra unorū dominiū ereditare, eată icóna cea întunecată ce ni-ó presentă lipsa statului nostru industrialū!

Asociațiunea transilvană ca unū farū, ce varsă lumină asupra poporului nostru, a cunoscutū de multū acésta mare lacună a societății nóstre, și suntem convinși, că constatată odată lipsa, va sci afla și mijlócele de lipsă pentru plinirea ei. Se urmămū cu tótă încrederea salutarelorū impulse, ce ea ne dă pe tóte terenele vieții!

Z. Boiu.

CARE ESTE FEMEEA CEA MAI FRUMÓSĂ?

(Disertațiune ținută la 15/27 Augustū 1895 la adunarea generală a Asociațiunei transilvane la Blajū, de Ioanū Popescu din Cohalm, astăđi în România).

(Urmare și fine din Nr. 11.)

Domnilorū și dómnelorū! Astăđi fetele învață de tóte ce-í lucș și superficialū, și fără de carí omenirea póte merge înainte; ear ce e necesarū și folositorū pentru vieță, nimica séu fórte puținū. — Este adevëratū, că s'aū făcutū începuturi ici coela cu câte o scólă de fete, unde instrucțiua specială femeéscă este mai pronunțată, se apropiă ceva de scopulū, pentru care trebuesc instruite femeile, se apropiă, đic, dar totuși nu e o instrucție pur pentru adevëratele necesități ale femeei casnice.

Ar fi multe de vorbitū în acésta cestiune, eū însē sum cu multū mai inferiorū acelora, carí conducū și dirigéză instrucțiua feminină astăđi; totuși decă ași putea odată sē fiū în stare sē fac și eū pentru națiunea mea ceva, atuncí eată cu ce instituțiune ași înzestra-o eū.

O scólă în mijloculū unei moșii, în acésta scólă feminină unū cursū de 8 clase, din carí în 4 clase sē se predea totū

ce se predă astăzi în cursul primar de 4 clase, ear în alte 4 clase se se împartă astfel programa, ca se se învețe mai desvoltată: limba română, istoria sacră și a patriei, matematica, agricultura, horticultura, avicultura, sericultura, igiena și medicina poporală, ceva chimie și fizică, dar cu deosebire economia rurală și domestică; ear dintre limbile străine cel mult o limbă mai universală se c ea mai cultă și sonoră a unui popor, cu care locuiesc aceeși țară.

Prin economia rurală și domestică firesce că am înțeles acele lucrări, ce se fac de mână femească, fără ca femeea se le cumpere de a gata din târg, precum: diferite postavuri, pânză și țesături, apoi croieli de haine, lengiuri bărbătesci și femeesci și pentru copii, precum și alte haine, pentru cari stofa ar trebui pôte cumperată din prăvălie. . . Prin urmare, mișcarea și desteritatea mânilor înainte de tôte în a cöse atât cu mâile, cât și cu mașina, duce la perfecție.

Apoi aș dispune, ca totu predusul acelei moșii: grâu, seacă, apoi cartofi, vie și totu felul de semente și legume, cari servesc pentru nutrimentul omului și al animalelor, se fiă cultivat și lucrat de mâile acestor școlărițe sub conducerea bine înțeles a unor persoane cu știință practică, femei și bărbați; astfel ele se secere acea moșie, ele se sape porumbul, napii, cartofii, se stringă fenu, ele se mulgă vacile și din laptele lor se prepare totu ce știința și practica au arătat că se pôte prepara din el; ele se frământă aluatul, ele se învețe diferite preparațiuni ale aluatului, dela pânea cea mai ordinară până la prăjiturile cele mai fine; ele se sape grădina, se semene și cultive diferite legumi trebuitoru nu numai institutului, dar se trimite și de vânzare la piață.

Cu unu cuvântu totu ce trebuie pentru subsistența și îmbrăcăminte lor se fiă făcut de ele; la bucătărie se lucreze pe rând cu săptămâna unu număr ore-care, cărora se le succedă altele; ele se-și văruiască apartamentele institutului, ele se spele rufe, vase, podele, se altuiască pomi în

grădină și se pună totu felul de murături pentru timpul pe iarnă; — în sfârșit, totu ce unu bunu economu are la casa sa. Bine înțelesu mai adaug, că o parte din lucrurile acestea nu se potu pretinde și esecuta decât dela cele mai mărișore, dar la rëndulü lorü și după etatea lorü în al 14. anü póte fi pusă fiă-care la asemenea lucrări în măsură moderată și ficsată firesce după constituțiunea lorü fragedă, ținându-se sémă că am făcutü unü cursü numai de 8 clase, care póte fi terminatü la etatea de 14 anü, și decü se înțelege, că dela o asemenea copilă nu poți pretinde muncă suficientă ca dela o persónă matură, dar se póte cere destulă deprindere și cunoscință pentru aceste lucrări!

Mai departe în localulü acelei scóle sē fiă o prăvălie și unü felitü de restaurantü. În prăvăliă se fiă espusü pentru vëndare totü supra-produsulü din atelierulü lorü pentru usulü publiculü, care caută de cumperă lucruri gata de prăvălii.

În restaurațiune sē se prepare bucate pentru femeü și familii, cari din óre-cari împregiurări nu ținü menaj la casa lorü, ci se abonéză la altă parte.

Prin asemenea prăvălie și restaurantü ași ținü nu numai la unü venitü alü institutului, ci și la viitoriulü óre căroră din aceste eleve ale institutului, cari de voie orü nevoie și-ar căuta subsistința în deschiderea unei prăvălii de orü ce soiü sēu a unei restaurațiuni, cari fórte de multe orü sunt mai rentabile decât funcțiunile amplotiațilorü.

Dar nu am sfârșitü cu dispozițiunile, ce ași lua când eü ași putea da nației o asemenea scólă, — deși pentru mulți și cât am spusü va fi fostü prea multü.

Ași mai dispune adecă ca, pe lângă acest institutü se funcționeze și o mică infirmeriă, unde adecă unü numērü óre care de femeü sērace sē póta fi primite pentru timp de morburü mai ușóre.

Eată domnilorü și dómnelorü, așa scólă ași face eü pentru fetele nóstre, decă ași dispune de avere; până atunci însē, și în cas când nu ar adopta și esecuta ideea acēsta

vr'ună mecenate, de cari când și când are nația noroc, — eă voiă rămâne numai cu pium disiderium, cum se ăice.

Sciă eă, că multă, și mai alesă multe dómne voră ăice:

„Bine dle, dar eă nu mi-ași da fata mea să învețe la o asemenea scólă, fata mea are zestre, nu trebuie se învețe a săpa, a secera și alte câte spuă dta“. Fórte bine, eă nici nu silescă să-și dee bogății fetele la o asemenea scólă, și eă decă ași puté da națiunei mele o asemenea scólă rurală domestică femenină, am înțelesă că ași înființa-o pentru copile sérace; dar și dómnele, cari nu și-ar da fetele la o asemenea scólă, să nu crédă că nu ar fi de folosă și pentru fetele dloră!

Cel-ce are avere, e bine să scie să și-o administreze singură, să fiă singură posesorulă și dirigintele acestei averi, se nu apeleze la alții seă s'o lase pe mâna servitoriloră și străiniloră!

Și apoi nu sciă, la ce lucru reă s'ar espune fetele unoră părinți mai bogăți, decă ele pe lângă averea loră, părintescă ar cunosce și lucrulă seă chiar vr'o măiestrie óre-care? Se ăice, că chiar și moștenitorii de tronuri sunt ținuti se învețe câte o meserie, și póte că istoria ni-ar putea servi vr'ună esemplu seă mai multe când are din aceștia, ajunsă pe tronă, și — apoi espulsați, aă ajunsă a-și căștiga pânea lucrând cu mâniloră, căci conțisoră și baronași vedem și noi, cari perdând prin imprudența loră seă lucsulă femeiloră averile părintescă, aă devenită servitori ordinari.

Dar se termină, domniloră și dómneloră, cu acestă capitólă al instrucției feteloră nóstre, declarându-ve că eă sunt deplină convinsă că o asemenea instrucțiune e mai necesară și mai practică pentru fetele nóstre decăt instrucția clasică și de pensionate, ce se dá astăđi; și ve asigură, că ună preotă, ună funcționariă, ună diregătoriă seă aréndatoră, neguțatoriă, profesoră și oră care alt cărturariă, cari trăiescă numai din salariulă loră, fără a posede și alte venite seă moșteniri, se voră bucura mai multă, când femeea fiă-căruia va scă, decă nu tóte lucrurile, celă puțină o parte mai mare

din o scólă schițată de mine mai înainte, decât de o femeie, care scie numai piano, cöse unŭ monogram pe batiste și alte împletituri migălöse, seŭ a face dulcețuri, lucruri adecă, de cari se învață de obiceiŭ astăzi, și fără cari se pôte trăi cât de bine.

Domnilorŭ și dómnelorŭ! Désiré, unŭ scriitoriŭ frances, a ȓis, că „dela Eva și până astăzi pôte s'a găsitŭ o femeie credinciosă, dar de sigurŭ că nu a fostŭ nici una statornică“. Eu nu vreaŭ se credŭ lui Désiré, și eŭ cred că nici d-vóstră nu sunteți de opinia lui, căci atunci ne am insulta pe mamele, soțiile, ficele și sororile nóstre! Dar afirm, că de s'ar face o statistică, s'ar constata, că trei din patru părți din femeile, cari nu se ocupă cu lucrulŭ casnic în lungŭ în latŭ, cum se ȓice, și mai alesŭ acelea, cari chiar și copiii și-ı daŭ pe mâna mancelorŭ, trei din 4 părți din ele, ȓic, devin aceea, ce ȓice Désiré despre ele.

Se nu se deducă însă din tóte acestea, că eŭ ași fi fără nici o excețiune contra instrucției superioare a femeilorŭ; nu, din contră, decât sunt unde și unde femei talentate și au avere și timp ca se învețe multe și de tóte, fórte bine, și sciința lorŭ și rezultatele sciinței lorŭ se le dea la lumină, se folosescă omenirei; — dar nu admitŭ, ca asemenea femei — pentru că împregiurări favorabile le au ajutatŭ se ajungă la o instrucție și cultură superioară multorŭ bărbați, numai decât se aibă pretențiunei de emancipare și drepturi și totŭ feliuł de funcțiuni.

Dar chiar aici e loculŭ se vedem, ce e și emanciparea asta a femeilorŭ?

Onorată și cultă adunare românescă! După tóte dicționarele din lume cuvântulŭ „emancipare“ însemnă eliberare, sloboȓire, a scóte pe cineva de sub tutelă, seŭ decât vreți „a desrobí“, și chiar a propos de emanciparea femeilorŭ, fiind-că unele din dlorŭ — cari au începutŭ a scrie broșuri și prin ȓiare, — ȓic că femeia a fostŭ și este robă, așa dar „emancipare“ ar însemná mai dreptŭ „desrobire“! Emanci-

parea dar ar fi antipodul robiei; dar se întrebăm, cum e femeea róbă astăzi?

Scim, că au fost și sunt și astăzi popóre, unde femeea are starea de robie, dar la noi în Europa unde? și chiar la nația noastră?

La noi e lumea aproape pe dos; și dacă bărbații la noi în Europa nu fac pentru femeile lor chiar ce face róbă favorită a unui rege barbar, dar de sigur mulți sunt robi capriciilor și lucsului femeilor lor.

Unde merge adî un bărbat cu o femeie, ca se nu-î dee întâietatea preste totu locul? Vedem chiar bărbați mai bătrâni decât femeile lor séu decât damele unei societăți, cu tóte acestea el le servesce, el le deschide ușa, el rămâne de închide ușa după dlor, el le suie în trăsură, el le dă jos, el se plécă de le rădică batista.

Care femeie sărută mâna bărbatului? Nu știu, n'am vădută, dar noi bărbații, tineri și bătrâni, sărutăm mâinile dearendul și la bătrâne și la tinere, — chiar și atunci când așa numitul „cod al manierelor elegante“ încă nu pretinde atâta umilință. Ba în genere pot dice, că bărbații sunt robi, mai ales acolo unde femeea nu lucră ci o duce numai în trândăvie, lucs și petreceri, și deci sunt de părere, că chiar bărbații ar trebui să-și aproprie cuvântul acesta „emancipare“ pentru ei; ei să se emancipeze de sub sistemul acela de căsnicie, unde numai unul trage jugul, ear al doilea trage înapoi spre prepaste, supunend pe bărbat la cheltuieli posibile și imposibile pentru scopuri de vanitate trecătoare și apoi dureroase.

Eată deci, cum stă cu emanciparea.

Dar domnilor și dómnelor, de ar fi femeea cât de capabilă, totuși face reu că aspiră să se îndese a călca totu pe același drum pe care merg bărbații, pentru a ajunge la perfecționarea misiunii sale. Drumul acesta nu e așa larg, ca se încapă și bărbați și femei pe el, și îmbulzindu-se trebuie se cadă prin șanțurile lui orî femeea orî bărbatul; tre-

buie decî se cedeze unulă altuia drumul, pe care ambi se imbulzesc, și fiă-care se-și ia drumul anume pentru capacitatea și portul se croit; căci decă în cutare stat sunt 4—5 se 10 mi funcționari, și acum prin așa disa emancipare, femeile se aibă și ele dreptul se fiă funcționare: telegrafiste, prefecți, subprefecți, notari, chirurgi, pôte chiar și oficiri și preoți, deputați, senatori, ministri etc. etc., atunci se statul acela trebuie se îndoiască funcționarii, ori are ori nu trebuință de dênșii, și se le facă și lor lefuri, decă are de unde, dar atunci statul acesta ar trebui se aibă surse estra-ordinare, se declare pe toți supușii se pensionari al statului, și fiă-care se aibă salariul se, și atunci statul devine un fel de institut filantropic, unde toți trăiesc din grația cuiva. Dar se pôte una ca asta? Nu! Atunci altă alternativă: femeile se ocupe oficiile bărbătesci: notari, primari etc., ear bărbații se ia rolul femeilor în economia casnică; . . . dar întreb și aici, se pôte una ca acésta? Nu, și iar nu!

Doue drumuri sunt, domnilor și dómnelor: unul pentru bărbat, și altul pentru femeie în viața familiilor, și numai mergend fiă-care pe drumul se, ajunge la adevărata țintă: la fericirea casnică; acest drum l'a arătat S. I. Christom când a dis:

„Bărbatul sémână sémênța în agru, femeia pune alutul și cöce pânea; pe bărbat il așteptă lucrurile cele din afară de casă, ear purtarea de grijă acasă este datoria femeii“.

Nu mai pe acest drum trebuie perfecționată instrucția femeii, decă voim ca basele căsătoriilor, rădăcina familiilor, puterea națiunei și mărirea patriei se fiă solide și durabile și se ne conducă la progresul deseversit, la care aspirăm!

Toți bărbații cei mari și învățați s'a rostiu contra emancipării, așa cum o înțeleg cei mai mulți, de a-i deschide femeii alte drumuri și altă țintă decât pentru care e făcută dela natură! Marele Gladstone nu o agrează; savantul crimi-

nolog Drulă Lambroso nu o doare, și câți alți savanți s'au pronunțat contra ei!

Dintre învățații noștri mari citez pe dlă T. Maiorescu, erudită profesoră dela universitatea din București, care într-o conferință ținută la Ateneul român din București „asupra darvinismului în progresul intelectual, vorbind de capacitatea craniană la femeie, despre deosebirea cerebrală a securilor, aducând vorba și despre cestiunea emancipării femeii, a ținut, că ideea, cu totă frumusețea ei teoretică, în starea de astăzi a lucrurilor e precipitată și nu prea realizabilă! . . .

Ear fostul președinte al Academiei române și al acestei Asociațiuni, învățatul și neuitatul G. Barițiu, în adunarea Asociațiunii dela Șomcuta mare, califică cu cuvinte severe această emancipare!

Dar sfârșind și cu acest Ș. al emancipării, declară că decă în adevăr ar trebui operată oarecare emancipare a sexului feminin, atunci operația trebuie astfel făcută, ca se emancipăm femeile de lăcomie, de trândăvie, de iluziuni și dorințe de vanitate, cari stăpânesc ultimul ban din pungă bărbatului, ba îl îngrăpă și în datorii; se le capacităm să-și lăpteze și educe singure copiii, în această stă emanciparea și măreția lor!

Am dezvoltat două puncte și două cauze din 3, despre cari am ținut că împiedică pe omul căsătorit să-și găsească fericirea pe pământ în viața casnică, adică: educațiunea în mica casa părintească prin exemple rele, și instrucțiunea nepotrivită și superficială în școlile pentru femeie. Venim la al treilea punct, la a treia cauză: neseriositatea tinerilor, cari contractează căsătoria.

Despre fiă-care aceste trei cauze s'ar putea scrie trei cărți și cu deosebire despre cauza aceasta a treia un mare volum; me voi silii a tracta aici pe scurt și ce cred mai esențial.

Domnilorū și dómnelorū ! Cea mai mare parte din tinerii nostri voiesc să facă o căsătorie din iubire și dragoste.

Este foarte puternică și generalisată acest sentiment, și e nobil și generos, încât nimenea nu s'a încercat să-l combată !

Până și flăcăii nostri, când jocă și chiuesc, tot mai mult la „dragoste“ și la inamicul ei, „uritul“, se gândesc :

„Dragă mi-a fost dragostea

Și n'avuî parte de ea ;

Urită mi-a fostă uritul,

Și-avuî parte de dânsul“.

Da-te-aș dracului urit

Că tu mi-ai fostă rânduie,

Să mânc cu tin' dintr'ună blid.

De-ar fi blidul de pământ

Mi s'ar sparge mai curând,

Dar blidu-i de cusitorii

Nu se sparge, și eu morii.

Decât cu uritu 'n casă

Mai bine cu bóla 'n ósă,

Din bóla mama me scóte,

Dela urit nu me póte. . . .

Un poet și scriitorii eminenti de ai nostri scria odată :

„Num' acela-și încunună

Viéța acésta fericit,

Care póte ca se spună

C'a iubit și-a fost iubit.

Că iubirea-i cea mai dulce

Dintre câte farmeci sunt,

E puterea ce ne-aduce

Raiul vesel pe pământ“.

Și apoi decă și cartea sântă și rugăciunile, cari se cutesc la cununie în biserică, (ba și formele căsătoriilor civile — unde acestea sunt introduse), — tot numai și numai dragoste și iubire recomandă mirilor, ca fiind acestea fundamentul cel mai trainic al căsătoriei, cine s'ar încerca dér ca să combată acest fapt, când se mai scie și câte omoruri și sinucideri a causat dragostea acésta ?

Cu toate acestea eata eu, onoratu si inteligentu auditoriu, cutez cu acesta ocasiune se spunu, ca chestia pote fi controversata si interpretata si prin urmare e discutabila.

Nu e nimica in lumea acesta asa de bunu, ca se nu aiba si ceva reu in sine, precum nimica nu-i asa de reu, ca se nu aiba si ceva bunu!

Unu presedinte de tribunalu de ai nostri din Romania spunea odata intr'o discutune asupra divorturilor, ce se facu astadi in Romania, ca si in toate terile unde libertatea trece preste capulu ei, ca celu putinu 30 din 100 din aceia, cari se casatorescu din amoru, se despartu cu timpul; si apoi sunt si de aceia multu, cari si decu nu se despartescu, insu nu-si tinu credinta, ci seu unulu seu altulu, seu amendoi chiar, isi cautu distractiuni in alte parti condamnabile, uitandu-si cu totul de amorul loru, pe care au juratu!

Si cum s'ar putea deslega acestu stare de lucruri, cand se mai scie mai cu sema, ca causa acestui amoru a fostu mai totdeauna frumseta miriloru si cu deosebire frumseta miresei?

Precum aurulu si ori care metalu pretiosu trebuie purificatu si alesu de alte materii, ca se aiba adeverata lui valore, asa si amorul, iubirea seu dragostea acesta trebuie alesu si purificata, pentru ca se aiba adeverata ei valore!

Si precum aurulu, ca se fia mai durabilu pentru scopulu la care se intrebuinteaza, trebuie aliatu si contopitu cu alte metale mai resistibile, totu asa si dragostea trebuie aliatu si fusionata cu alte calitati pentru ca se fia trainicu!

De aceste calitati am vorbitu mai nainte si voiu mai reveni resumandu-le la urma; se vedem acum alt soi de casatorii!

De casatoria, care se face pentru interesu; cand adecu mirele se insora pentru zestre mare, seu mirésa ia unu barbatu, pentru ca are rang mare seu avere mare, incat pote se se impuna in societate. . . se joce roluri, si altele. . .

Asemenea casatori sunt si mai condamnabile ca cele cari se fac din amoru pur; caci si decu casatoriile din amor

încă nu toate sunt durabile, atunci acelea, în care jocă interesul, îndată ce interesul dispăre, se ucid când acestu interesu înlesnesce drumul căsătoriilor a-și satisface plăceri, care nu sunt legate de interesu și de alte pasiuni, atunci mai curând cad aceștia în prapastie, ca cei ce se iau din amoru!

Sunt alți tineri apoi, care caută să se însore cu fete culte și de multe ori mai instruite decât ei; o asemenea căsătorie, unde chiar mirésa are o cultură superiără, e sinonimă cu o căsătorie, în care distanța între bărbatu și femeie e de 20—30 ani; căci precum inteligența caută asimilare, totu așa și temperamentulu tineru caută asimilare, și astfel, asemenea căsătoriilor sunt și mai de condamnatu decât cele din amoru și decât cele făcute din interesu, și mai preferabile ar fi atunci căsătoriile făcute din conveniența, în care interese mai mari se ucid mai mici se combină cu nițică dragoste și cu potrivirea etății.

Sunt siguru, că cei mai mulți din auditoriu au auzit legenda, când ore-care boieru mare a întreatu pe împăratulu David, ce fată se ia elu în căsătorie din trei, care a aflatu: una bogată, alta frumoasă și învățată și una săracă și umilită, și împăratulu David l'a trimisul la fiulu se u Solomonu, care pe atunci era copilul și se juca în năsip călare pe bățu. S'a dus boierulu la Solomonu — spune legenda, și deși ilu vedea copilul, totuși de curiositate și la insistența lui David a întreatu pe băiatul, pe care se ia de soție din aceste trei fete?

Copilulu Solomonu nu i-a ficsatu nici pe una, ci i-a răspunsu:

„Fugi de aici se șed eu“, „taci se vorbesc eu“, „a fi cum a vré domnul“, și Solomonu dă drum calulu de bățu mai departe prin năsip, ear boierulu, fără se înțelegă ceva, se întorce la împăratulu David, căruia îi spune ce a dis Solomonu, dar că nu înțelege ce copilării sunt verbele acestea! Împăratulu David, care cum se scie avea și darulu profetiei, îi esplică atunci și-i arată, că bine a dis fiulu se u Solomonu,

„căci decă vei lua pe cea bogată, o să ți dîcă „fugi de aici să șed eă“, scaunulă acesta și averea ce avem sunt ale mele; — cea învățată și frumoasă îți va dîce: „taci să vorbescă eă!“ căci eă sunt mai deștăptă decăt tine . . . ear cea sêracă și umilită va rîspunde totdeuna: „Va fi cum va vrea Dumnezeu“.

Așa spune legenda, și după acêstă legendă și după faptele constatate, în adevêră că de multe ori acele căsătorii aă fost și sunt și astădîi mai preferabile și mai durabile, în cari femeea s'a ținută totdeuna vis-à-vis de bărbatulă ei mai inferiôră, mai blândă, mai umilită, căci totă S. Ioană gură de aură a dîs: „femeea e limanulă bărbatului, ear limanulă trebuie să fiă liniștită, neturburată, ca nu cumva acesta în limană să facă înfrângere de corabie“; apoi să scie, că afară de aceea, cum dîce poetulă Alecsandri, „sufeteloră blânde cerulă e deschisă“ dar „umilința — a dîs ună sânt — este fundamentulă pe care să baséză, se ridică și se întăresce edificulă virtuțelă și al fericirei“. — Și multe alte s'ar mai putea aduce și cita, prin cari s'ar dovedi că multe femei, cari aă calitate blândețelă a umilințelă și aă ascultată de legile scripturei și naturei de a recunôsce în bărbății loră pe protectorii loră, aă întemeiată căsătorii istorice!

Sciu eă, că mulți voră dîce dintre d-vostră, și mai ales dintre dómne: „Apoi n'am vîdută noi tineri inteligenți și aleși, cari de voie de nevoie aă luată de neveste câte o fată nu numai sêracă, fără leac de zestre, blândă și umilită, cu puțînă carte sêu de locă, ba chiar și cam trecută și nici chiar dintre cele frumoșe, așa că putea să facă mêtăni și să dea sârindare la biserică că s'a măritată și ea, și totuși după ce s'a măritată a dată cu cuțitulă, cu lavorulă și cu scaunele în capulă bărbatului, pe care nu-lă merita nici odată“ . . . cred că ați avută ocașiune a vedé și asemenea căsătorii, și cunoscă și eă atari căsătorii din clasa așa dîsă cultă, — cultă adecă întru cât înțeleg pe bărbat, — că adecă după ce o atare mirésă și-a pusă cununa în capă și a în-

trată în casa bărbatului, a perdut smerenia, umilința și modestia, cari le avea séu numai le simula ca fată mare și a început să dicteze, să pretindă dela bărbat baluri, teatru, petreceri, haine scumpe de modă și seson, mobile, perdele, și decât bărbatul nu avea bani, pretindea să împrumute să-i cumpere; că de ce s'a însurat decât scia că nu pôte să-și îmbrace și se țină nevasta cum cere timpul; nu vrea ea să scie de lipsele, ce le avea în casa părintescă, în carea era o pétră grea, și că ea zestre n'a adus bărbatului nici atâtea haine, ca măcar o lună doue se fiă scutit bărbatul de a se gândi la asemenea cheltueli; ba încă cere servitoare, bucătariu, guvernante și doică pentru copii, și neputând bietul bărbat să-și satisfacă pretențiile ei, apoi ține-te la cértă, la insulte, la blăstemuri, ba cum am đis și la injurături, amenințarea cu cuțitul, cu scaunul, că varsă gaz pe el și-i dă foc pentru că a nenorocit'o, și ori-ce făcea prin casă, nu făcea fără murmur, fără draci, trăsnete și fulgere.

Acestea sunt în adevăr cásătoriile cele mai nenorocite, căci pe deoparte, cultura și poziția socială a tinerului bărbat nu-i permite numai decât a se divorța — voidnd a evita scandalul și gura lumii, ear dacă vin și copii în acemenea cásătorii, atunci suferințele ca și răbdarea unui asemenea bărbat trebuiesc să fiă și mai mari!

Eú cred, că despre asemenea cásătorii a vorbitú Heine când a đis cam acestea: „Cásătoria e o toverășie, în carea doi tovereși, 2—3 luni se iubesc, 2—3 ani se cértă și restulú vieței se toleréză“.

În adevăr că o mai bună definițiune nici nu se pôte da unor asemenea cásătorii. Acestea sunt cásătoriile, cari fac pe bărbații, cari le contractéză, supărăcioși, misantropi, fug de contactul cu lumea și ajung ceea ce đice Scriptura că „omului tristú i se usucă osele“, pentru că acestea sunt femeile, despre cari în biblie în diferite locuri cetim unele ca acestea: „Tótă réntatea nu este ca reutatea femeii“. „Reutatea femeii schimbă obrazulú ei și întunecă fața ei ca

ună sacă“. „Mai bine este a locui în pustie și într'ună unghiū al podului, decât cu muierea sfadnică, măniosă și limbută în casa de obște“. „Mai bucuros — ȃice Isusū Sirac — voiescū a locui cu leu și cu bālaurū, decât a locui cu muierea rea“, cācī „Mai bună e mōrtea, decât femeea ne-înțelegătōre“, și altele.

Am analizatū, domnilorū și dōmnelorū, atâtea forme de cāsătorii și la nici una nu ne-am opritū pentru a o cunoșce de cea mai adevērată, care duce la scopū, și de aici urmēzā decī, cā trebuie sē fiā o altā formā de cāsătorie, carea se ducā pe cāsătorii la ceea ce țintescū ei prin vieța conjugală, la adevērata fericire pāmēntescā!

Auȃim de multe orī vorbindu-se de „potrivirea caractere-
relorū“; am auȃitū și auȃim des, cā cutarī tinerī nu duc casā bunā sēū cā cutarī s'au despārțitū, pentru cā nu se pot-
triviaū în caractere!

Am spus mai înainte, cā unū președinte de tribunalū, de resortulū cārui se țineaū procesele de divorțū, a ȃis, cā mulți sunt și de aceia, carī se iaū numai din amorū și se despartū apoi; dar mai multe divorțuri sunt ale acelora, carī nu se potrivescū în caractere.

În adevērū, dlorū și dnelorū; în orī-ce asociare, unde nu esistā ordine și disciplinā sēū caractere de același felū, nu pōte ca acea tovārășie sē dureze și sē aibā sfērșitū bunū; cu atātū mai vērtoșū dar, cānd lipsesce între cāsătorii acēstā ordine și disciplinā, din care se nasce armonia tovārășiei casnice și ținuta caracterului fiā-cārui, nu pōte fi durabilā acēstā cāsătorie!

Sunt casuri, cā atātū bārbatulū cāt și femeea nu posed calitāțile necesare unei cāsătorii trainice, însă potriiviți în gusturi și dorințe, ei se simțescū fericii!

Cunoscū unū funcționarū, fostū profesorū odatā, pe care decī ar trebui sē-lū considerū inteligentū, dar care de împreună cu femeea sa iubiau beutura și . . . cāței; asta era predilecția lorū, și avēnd ocașie a întra de dōue-trei orī în

casa loră, îi găsiam iarna la gura sobei încălzind și bând rachiū sėu țuică, și cu căței lăngă dēnșii; nu aveau aprópe nimicū în casă decât unū patū sērăcaciosū și vr'o 2 scaune scărțăindū; elū umblă iarna cu haine de vară la serviciū, ea încă nu putea eși din casă între ómenī din cauza lipsei de vestminte curate, cu tóte aceste trăiaū într'o armonie și ferecure completă. Ce era motivulū mulțemirei loră? Bine înțeles că, potrivirea în caractere! Dar mai multū: după ce femeea de multă beatură orbī ántăiū și apoi muri la vėrstă de vr'o 36 anī, elū o jelia cum n'am mai vėđutū unū bārbatū jelind o soție, cheltuia sute de francī pentru mormēntulū ei, unde depunea coróne, florī și candelă aprinsă. Dar totuși ce face ce nu, căci cu tótă jalea ácēsta s'a însuratū a doua óră, cu scopulū bine înțelesū, se regăsescă iarăși raiulū primei căsătorii; s'a întēplatū însē, ca se găsescă acum o femeee, care nu avea patima beției, ci din contră chiar îi reflecta și lui că o asemenea viėtă îi compromise în societate, și cu tóte că este o femeee carea nici se póte compara cu bețiva de ántăia, elū se plānge însē cătră amicii sei, că femeee ca cea de íntăiū nu mai găsescē, arată regrete că s'a mai însuratū, și nu m'ași mira dēcă într'o đī s'ar audī că s'a sinucisū pe mormēntulū repausatei bețioane.

Alt funcționariū fost oficer odată, pe care din causă că a învățatū și în scóla militară superióră, încă l'ași putea crede inteligentū, dar are dragoste pentru beatură, și bea așa de des, că nu putea cineva sē se apropie de dēnsulū din cauza mirosulū greū ce avea, cu tóte acestea trăiesce bine cu nevastă-sa, pentru că și dumniaei îi place țuica și vinulū; merge în drumulū bārbatului când ese dela serviciū, și amēndoī fac câte o stație doue prin cărcīme până acasă.

Și aci totū potrivirea de caractere sėu de patimī, dēcă voiți, îi face se ducă casă în tótă armonia!

Bine înțelesū că asemenea caractere sunt caractere decăđute sėu patimī cum am đis, și dēcă acestorū indiviđi le aduce plăcere și pace în casa lorū, strică însē societății, ca-

rea cere alt temeiu, altă basă și alte condițiuni familiilor, pentru ca societatea se prospere, ear nu se degeneze!

Domnilor și dómnelor! Este adevărat că ómenii, cari au același gust și dorințe, aceleași pasiuni, se iubesc și se ajută reciproc, așa de exemplu, doi ómenii, cari sunt pasionați pentru vânat, îi veți vedé vecinic umblând améndoii, pe cartofori, cari au pasiunea jocului de cărți, iarăși pururea îi vom vedea împreună prin cafenele, și a. m. d.

Tot așa vecinic și pururea am vedé iubindu-se și sti-mându-se reciproc pe doi căsătoriți cu caractere nobile potrivite!

Decât dlor și dnelor, decă este adevărat că căsătoria acésta cu caractere solide și potrivite este cea mai recomandabilă și mai durabilă, și despre care cred că facú alusiune cuvintele bisericiei: „Ce a împreunatu Dumneđeú, omulú se nu despartă“, tot așa de adevăratu este, că o asemenea căsătorie este greú de realizatú, adecă este greú de a găsi doi tineri, mire și mirésă, în inima și mintea cărora se locuiască aceleși simțiri, aceleși dorințe și același caracterú nobilú!

Psychologia spune, că pentru a cunósce pe unú omú perfectú trebuescú unú numărú de ani pentru ca se poți intra în tóte amenuntele stărilor lui psihologice; și decă este așa, precum și este, atunci cum vor învăța a se cunósce doi tineri în starea lorú de miri de o lună dóue séú chiar și de 2—3 séú mai mulți ani? căci sigurú că în starea lorú de miri, numai nu-și vor aréta — cum se đice „cuma pe față“, adecă năravurile ce ar avé!?

Ce ar fi atunci de făcutú, pentru a se puté evita însotțirea unorú tineri cu caractere diverse?

De sigurú că lumea nu va asculta de lordulú Queensbury, care în anulú 1893, mi se pare, ținuse în Londra o conferență în carea — înaintea unui publicú alesú, se đice, — se rostesce fără rezervă contra monogamiei și pentru poligamie, așa că din cele ce a spusú ar resulta o îndrumare a securilorú pe calea promiscuității.

Unu profesorū românū dintr'unu oraș principalū din România, unū omū onorabilū, dar care, din cauza ce a avutu unū traiū turburatū și nefericitū cu nevasta sa, încă sfātuia pe fiulū seū, care însă era profesorū cu titluri academice, ca pentru a nu păți și suferi și elū sē nu se cunune, sē-și ia o femeie și elū ca tōtă lumea, dar sē nu se cunune până nu se va convinge de însușirile și caracterulū acelei femei.

În adevērū, se dice că s'ar fi constatatu că în maiori-tatea casurilorū în România — unde asemenea căsniciī sunt cam multișore — astfelū de femei — fiă că au mai mare frică că vorū fi părăsite, fiă că caracterele se potrivescū — ar ține mai multū la bărbații lorū, îi respectēză mai multū decâtū cele legitime.

Probabilū, decât lumea cultă de ađi, care în tōte direc-țiile merge înainte, nu se va întorce, ca chiar în cestiunile de morală și igienă publică se facă regresū. Și precum în tōte se facū ameliorari, augmentări și reforme, așa va veni timpulū ca și pe acēstă cale prin reforme seriōse și salutare sē se distrugă ori-ce obstaculū, care ar contribuī la nedura-bilitatea și nefericirea însoțirilorū casnice!

Până atunci imi permitū la acestū locū, adecă relativū la potrivirea de caractere se ve povestescū o scenă haslie; dar sē scie, că și în lucrurile haslie și comice sē găsesce filo-sofie, și încă de multe ori mare filosofă!

Pe scena unui teatru românescū sē juca odată o piesă, în carea doi tineri, unū domnū și o domnișoră, voiau a se căsători, simulaū adecă o căsătorie. Amēndoi tineri și fru-moși se iubiau, dar convinū că, în urma unorū întēmplări, nu ar fi deajunsū numai amorulū, averea, cultura, tinereța și frumseța lorū ca sē fiă fericiți, căci, dicea mirēsa: Scii cutari cum se iubiau, și totuși bărbatulū a părăsit'o cu ze-stre cu totū, și cutare s'a divorțatu de bărbatū din causă că fiă-care avea câte unū cusurū . . . "

„Așa-i — rēspunde mirele — am cetitū și eū undeva despre istoria cu hărtașgulū unorū căsătoriți, și sunt și eū

de părere se ne descoperim înaintea de căsătorie obiceiurile și năravul ce am avea fiă-care, așa că decă nu ne potrivim să nu ne mai căsătorim și se regretăm acestu pasu, ducend o viață desperată se apucând calea divorțului“.

Se pună amândoi pe scaune unul lângă altul și se începe între dâșii următorul dialog :

— Dragă — ȳice mirele — eă diminęta după ce me scolă, beă o cafea cu lapte și mănânc și fleică, ca se potă bea nițelă pelină.

— „Bine, tot așa, răspunde domnișora mirésă — aici ne potrivim“.

— „La amęđi — continuă mirele — mănâncă ceva măn-care cu legumi, ună biftec și beă iar doue — trei păhare de vină“.

— „Și eă totă așa fac, — ȳice mirésa — ne potrivim ; se vedem mai departe“.

— „După mésză după ce iaă o cafea turcésză și o țigară, me culcă“, ȳice elă.

— „Ba eă nu me culcă după mésză, ci me duc la plimbare oră pentru vr'o afacere óre-care“ — îi răspunde ea.

— „A ! ȳice elă — la asta nu me învoescă eă“.

— Dar decă tu te culcă, atunci eă ce se fac ? cu cine se conversez ?

— „Eacă nu me culcă“.

— „Bine, atunci și eă staă acasă oră eșim împreună“.

— „Séra după mésză — continuă tinęrulă — am obiceiulă și eă ca mulă bărbaă de merg într'o cafenea, joc ceva cãră oră biliard“.

— „Bine — răspunde tinera — și eă după mésză séra, am obiceiulă ca multe alte dame se me duc unde-va la distracăiunii seă se invită cunoscină la noi acasă“.

— Cum ? se potă fără mine ? numai singură se faci tréba asta ? răspunde elă cam surprinsă.

— „Dar decă tu te ducă singură în cafenele seă la alte distracăii, eă singură ce se fac acasă ?“ — îi ȳice ea — „nu potă veni cu tine acolo“.

— „Atunci eată nu me duc nici eū, ci decă eşim unde-va, atunci mergem amēdoī, orī rămānem împreună acasă!

— „Bine, atunci ne-am înţelesū în tōtă privinţa“, termină ea.

— „Decât — reluă elū — am însă unū obiceiū ca mulţi bărbaţi, pe care nu cred sē-lū potū părăsi, căci pare-că e în natura mea, şi anume când vēd câte o femeie aşa mai dragălaşă, îmi place se-ī zimbescū, sē-ī spunū vr'o glumă ôre-care, dar asta nu cu vr'o intenţie rea, şi deci cred că nu te va supera“.

— „Nu, nici decât — îi răspunde ea, „chiar ne potrivimū şi aici, căci de, eacă şi noi unele femei avem acest obiceiū, şi mie îmi place sē zimbescū câte unū cavalerū, pe care îlū vēd aşa mai dregălaş cum spuī dta“....

— „O ho! destulū, asta n'aşī putea-o suferī ca nevasta mea sē zimbescă sēū sē facă ochi dulci altorū bărbaţi“.

— „Bine, dar tu de ce ... ?

— „Eată me legū şi jurū că nu voiū face aşa, decă te obligī şi tu“ ?

— „Me obligū, — termină ea — şi jurū şi eū, şi atunci vom fi pururea unul altuia şi unulū pentru altulū, şi vom fi fericiţi“.

V'am spusū, domnilorū şi dōmnelorū, că istoria acēsta e haslie, comică, dar v'am spusū şi susţinū şi aceea, că precum multe istoriōre şi fapte comise, aşa şi acēsta are filosofia şi morala ei!

Se lāsăm însă partea comică a cestiunei şi se revenim la cea seriōsă.

În urmă celorū câte v'am spusū în privinţa elementelorū şi împregiurārilorū, în carī se combină o căsătorie astăđī, am rămasū deci a recomanda pe aceea, carea se face pe temeinicia unorū caractere solide, potrivite, adecă de acelaşī felīū la bărbatū şi femeie, şi fiind că acēstă coincidenţă, acēstă întâlnire şi potrivire de caractere nobile după psihologie e fōrte grea, rămāne se ne întōrcem la cuvēntulū învechitū

și înrădăcinată, la frasa devenită generală că, *căsătoria este o loterie!*

Și așa și este, domnilor și doamnălor; decât se scie, că loteriile încă sunt de multe feluri și pe toate le facem tot noi ómenii!

Sunt loterii, cari au numai unú singurú numéru câștigătorii, altele cari au 2, 3 séu mai mulți numeri câștigători; sunt înse unele loterii astfeliú combinate, — în cari fiá-care numéru câștigă ceva!

Deci, decá e adevératú, că căsătoria e unú norocú de loterie, atunci se facem și din ea o astfeliú de loterie, ca toți câți jócă la ea, adecá toți câți se căsătorescú sê câștigue, și asta se póte numai și numai prin educațiune și instrucțiune adevératá, ce am arátatú mai înainte! Cei chemați dar ca se dirigá acéstá educațiune și instrucțiune: părinții, profesori, guverne, particulari toți sê se unescá pentru același scopú comunú!

Dlí Hașdeú, eruditulú academiánú și profesorú dela universitatea din Bucuresci, cu ocazia unuí discursú, prin care rechema forțele tuturorú pentru eluptarea unuí scopú, s'a folositú și de unú proverbú românescú, cam necioplitú, dar decá dlú Hașdeú s'a folositú de densuslú, și decá e fórte potrivítú, de ce nu l'ași spune și eú? Acest proverb díce, că „unde scui pá unú omú, nu se cunosce; dér unde scui pá mulți, póte se misce o móră“. Cu toții dar: părinții prin esemple și vieța lorú moralá sê întroducá copiilorú o educațiune solidá; profesorii se continue acéstá educațiune pe lângá instrucțiunea ce sunt chemați a da copiilorú în scólá; și ambele acestea, educațiune și instrucțiune, se arete dela începutú ambelorú secse drumulú, pe care fiá-care sê-și caute în vieța esistența și viitoriulú seú!

Mai sunt și alți factori: preoții și medicii, cari potú da și au și datoria de a da concursulú lorú, unulú de pe amvonú mergénd cu esemplu înaintea turmei sale, ear medicii sfátuind pe mame și în genere pe orí-ce femei, cari ilú con-

sultă, se le spună, că durerea de mână și de cap nu e rezultatul altui reumatismului, ci din cauză că nu lucrează, nu spală, nu frământă aluatul de pâine; că mamele suferă de cutare ori cutare durere din cauză că nu lăptesc ele singure copiii lor!

Pe cele care cheltuesc parale prin străinătate la băi, și fac pe bărbați de se împrumută și scontază salariul, nu se le recomande acele băi, dar chiar se le spună că se vor întorce bolnave de acolo, căci precum copilului îi mai priese laptele mamei sale, decât alți doiceii, totuși astfel apele și isvorele țerei, în care trăiesc, sunt mai bune și mai folositoare decât cele scumpe din străinătate.

Și multe și prin multe asemenea sfaturi și exemple am reușit a convinge lumea feminină, că cartea nu pentru aceea o învață o fată, ca se înmulțescă greutățile bărbatului și neajunsurile vieții casnice, ci chiar pentru a ușura sevă chiar sterpă aceste greutăți și neajunsuri.

De ce femeia țeranului română ține peptu la o casă cu 5—6 și 10 copii? Ea cose, ea țorțe, ea țese, ea spală, ea mulge vaca, ea face de mâncare, și toate acestea le face fără servitoare, căci sunt foarte puține, care pot să țină servitoare.

Apoi totuși femeia românului nostru merge și în câmp cu elu, la sapă, la secere, la fân; ba am văditu casul unde rămânând veduvă, a apucat cornel plugului în mână și chiar și cosa, și mergea cu carul după lemne în pădure, și dacă din cei 5—6 ori 10 copii, ce are, este unul mai mășorțu, conduce economia câmpului și trebuințele familiei mai fără a se cunoșce lipsa bărbatului, pe când un bărbat țeran rămânând veduvă în asemenea împregiurări sigur că nu ar fi putut face toate acestea!

Noi funcționarii — sevă cum am șis că ne numesce cine-va — caliciii în haine negre, nu pretindem dela femeile noastre se facă toate câte face femeia unui țeran; dar când veș că partea cea mai mare din ele, nu vrea sevă nu știu se-ș facă pâne, o mămaligă, o zamă, apoi de cusut iar nu

decât p $\acute{o}$ te ciorap $\acute{i}$, dar chiar $\acute{s}$ i de aceia nu, de $\acute{s}$ i asta e un $\acute{u}$ lucru regulamentar $\acute{u}$ $\acute{i}$ n sc $\acute{o}$ lele de fete; apoi d $\acute{e}$ c $\acute{a}$ a $\acute{u}$ cop $\acute{i}$ l $\acute{i}$, mai t $\acute{o}$ te se fac delicate $\acute{s}$ i boln $\acute{a}$ vicio $\acute{s}$ e, $\acute{s}$ i atunci eat $\acute{a}$ $\acute{s}$ i medicul $\acute{u}$, care se crede de $\acute{s}$ tept $\acute{u}$ $\acute{s}$ i c $\acute{a}$ $\acute{s}$ i-a f $\acute{a}$ cut $\acute{u}$ datoria, d $\acute{e}$ c $\acute{a}$ recomand $\acute{a}$ amplotiatul $\acute{u}$ tat $\acute{a}$, se caute doic $\acute{a}$ pentru copil $\acute{u}$, c $\acute{a}$ c $\acute{i}$ mama e delicat $\acute{a}$, $\acute{s}$ i de obicei $\acute{u}$ t $\acute{o}$ te se fac delicate $\acute{i}$ n acest $\acute{u}$ scop $\acute{u}$!

C $\acute{a}$ nd vedem, $\acute{d}$ ic, o asemenea dispropor $\acute{t}$ ie $\acute{i}$ ntre o femeie dela sate $\acute{s}$ i a un $\acute{u}$ func $\acute{i}$ onari $\acute{u}$, $\acute{o}$ re nu a avut $\acute{u}$ dreptu se $\acute{d}$ ic $\acute{a}$ cutare tin $\acute{e}$ r $\acute{u}$ c $\acute{a}$ rturari $\acute{u}$ inteligent $\acute{u}$, c $\acute{a}$ „femeia dela t $\acute{e}$ r $\acute{a}$ este un $\acute{u}$ adev $\acute{e}$ rat $\acute{u}$ ajutori $\acute{u}$ al $\acute{u}$ b $\acute{a}$ rbatul $\acute{u}$, pe c $\acute{a}$ nd ale n $\acute{o}$ stre sunt numai n $\acute{e}$ caz $\acute{u}$ pe capul $\acute{u}$ nostru, $\acute{s}$ i dec $\acute{i}$ nic $\acute{i}$ nu me $\acute{i}$ nsor $\acute{u}$ se-m $\acute{i}$ ia $\acute{u}$ n $\acute{e}$ cas $\acute{u}$ pe cap $\acute{u}$ “.

$\acute{S}$ i $\acute{i}$ n adev $\acute{e}$ r $\acute{u}$, c $\acute{a}$ nd a $\acute{i}$ oca $\acute{s}$ ione se $\acute{i}$ ntreb $\acute{i}$ pe un $\acute{u}$ fl $\acute{a}$ c $\acute{u}$ dela sate, de ce se $\acute{i}$ ns $\acute{o}$ r $\acute{a}$, el $\acute{u}$ $\acute{i}$ l $\acute{u}$ r $\acute{e}$ spond $\acute{e}$ cam a $\acute{s}$ a: „Apoi me $\acute{i}$ nsor $\acute{u}$ d $\acute{e}$ se-m $\acute{i}$ ia $\acute{u}$ ajutori $\acute{u}$, se aib $\acute{a}$ cine me sp $\acute{a}$ la, $\acute{i}$ mbr $\acute{a}$ ca $\acute{s}$ i c $\acute{a}$ rpi, se am cu cine lucra holdele, c $\acute{a}$ c $\acute{i}$ singur $\acute{u}$ e gre $\acute{u}$ de tr $\acute{a}$ it $\acute{u}$ “. El $\acute{u}$ se $\acute{i}$ ns $\acute{o}$ r $\acute{a}$ c $\acute{a}$ c $\acute{i}$ $\acute{d}$ ice, c $\acute{a}$:

„Unde-s doi, lucrul $\acute{u}$ sporesce,
S $\acute{e}$ r $\acute{a}$ cia amu $\acute{t}$ esce“

pe c $\acute{a}$ nd un $\acute{u}$ c $\acute{a}$ rturari $\acute{u}$ $\acute{d}$ ice din contr $\acute{a}$: „mai bine vai de mine dec $\acute{a}$ t vai de noi“, abia pot $\acute{u}$ tr $\acute{a}$ i singur $\acute{u}$ cu salariul $\acute{u}$, dar se mai ia $\acute{u}$ o femeie, c $\acute{a}$ reia o se- $\acute{i}$ trebuiasc $\acute{a}$ mai multe ca mie“.

Onorat $\acute{a}$ $\acute{s}$ i cult $\acute{a}$ adunare! De $\acute{s}$ i p $\acute{o}$ te numai o a treia parte am estras $\acute{u}$ pentru ac $\acute{e}$ st $\acute{a}$ disert $\acute{a}$ tiune din materialul $\acute{u}$, ce posed pentru scrierea unei $\acute{i}$ ntreg $\acute{i}$ bro $\acute{s}$ ure despre multiplele cestiuni familiare, totu $\acute{s}$ i v'am prea obosit $\acute{u}$ $\acute{i}$ ndelungata d-v $\acute{o}$ str $\acute{a}$ aten $\acute{t}$ ione; sunt datori $\acute{u}$ $\acute{i}$ ns $\acute{e}$, ca relativ la frum $\acute{s}$ eta femeesc $\acute{a}$ se vorbesc $\acute{u}$ $\acute{i}$ nc $\acute{a}$ ceva, $\acute{s}$ i mai ales c $\acute{a}$ titlul $\acute{u}$ disert $\acute{a}$ tiunei mele era chiar $\acute{i}$ ntrebarea: „Care este femeia cea mai frum $\acute{o}$ s $\acute{a}$?“

Am atins $\acute{s}$ i p $\acute{a}$ n $\acute{a}$ acum ceva despre frum $\acute{s}$ eta femeii, c $\acute{a}$ c $\acute{i}$ $\acute{i}$ n adev $\acute{e}$ r $\acute{u}$ frum $\acute{s}$ eta femeesc $\acute{a}$ cu dreptul $\acute{u}$ $\acute{s}$ i de multe

orî cu nedreptulî jôcă unû mare rolû în contractarea căsătorilorû.

Se vedem dar, ce este frumseța acêsta? Care este femeea cea mai frumôsă? și ce mijlôce s'ar putea întrebuița ca acêsta frumseța se fiă veritabilă, prețuită și trainică?

Mulți vor crede, că prin cuvêntulû frumosû, voiescû a înțelege pe acea femeie, care are o fisionomie frumôsă și figura ei întrégă e o icônă de artă și decorû!

Nu asta o înțelegû eû prin frumseța unei femei, și de aceea trecû preste descrierea, ce unû ôre-care poetû clasicû o făcea femeilorû frumôse, ca și totû aceleși condițiuni repetate de francezî, cum sê-i fiă adecă ochiî, genele, sprâncenele, nasulû, dințiî, gura, buzele, mânil, pêrulû, peptulû, pelea și altele până și unghiile, căci mai întâiû eû cautû soliditatea și valôrea obiectulû, ce ne atrage, ca sê-lû privim și admiram!

Așa ași dorî se fac o deosebire și o comparațiune între cuvêntulû atributû „frumosû“ și „bunû“ sêû „frumosû“ și „dulce“, „frumosû“ și „durabilû“, „frumosû“ și „necesariû“!

Este adevêratû, că firea omulû așa este: când elû vede ceva „frumosû“, ceva esteticû și de artă: o statuă, unû portretû, care prin forma lui artistică te uimesce, și mai ales când vede o femeie frumôsă, pe carea elû pôte în mintea lui, deși o vedea ca o idee, dar pe carea nu o credea că ar putê esista în realitate, atunci ochiî lui se deschid mai tare, i se pare că nu vêd destulû de bine, — și chiar în acelû momentû, felû de felû de planuri se nascû în cugetulû lui, cum ar putea sê devie acelû obiectû de artă sêû acea frumôsă femeie proprietatea sa! Cam în asemenea momente se întêmplă de se fac căsătoriile așa țise din amorû, despre cari am vorbitû mai înainte, și când am spus la ce rezultatû duc de multe orî asemenea căsătorî; căci în adevêrû, unû obiectû, cu care te servescî, orî o sculă ôre-care necesară la lucrârile rurale orî domestice este de ajuns ca acêstă uneltă sêû acelû obiectû sê fiă frumosû și se nu aibă

și alte proprietăți? E frumos; dar decă nu taiă, cum te servesci de el?

Sunt și între animalele domestice animale frumoase, și chiar pe acelea nu le putem întrebuința nici pentru nutri-mânt, nici pentru lucrări grele la economie, ca pe cele mai dure și mai urite!

Naturală mai departe, că vădend omul nisce fructe frumoase: mere, pere, struguri de soiū rarū, îlū vorū atrage mai multū ca acelea pe cari le vede în tôte zilele și nu aū nici față frumoasă ca cele de întâiū; — dar când omul acesta ar gusta din unele și altele și ar constata că chiar acele fructe sunt mai bune, mai dulci, cari la vedere sunt mai urite, și din contră cele frumoase la vedere sunt seū acre seū ver-mănōse.

Unū vinū de o colōre roșie frumoasă bate la ochi, te atrage, și decă gustăm din elū și vedem că celū cu o colōre mai ordinară, deși mai uritū dar e cu multū mai bunū și naturalū decăt celū roșū frumosū, sigurū că l'am refusa pe acesta mai alesū când colōrea i va fi și falsificată!

Unū grădinariū și orī care altulū, care se ocupă cu cultivarea arborilorū roditori, când va avea doi meri de esem-pļu în apropiere unulū de altulū, din cari unulū fōrte frumosū crescutū, ear alū doilea fōrte diform, acesta însē produce fructe multe și bune, celū frumosū însē nu produce de locū seū fōrte puține și acre; distanța prea apropiată însē unulū de altulū împiedecă ca substanțele nutritōre din pământū se-ī nutrēcă suficientū pe amēndoi, și deci sciința cere ca unulū se fiă sacrificatū securei, orī cine înțelege că nu pomulū frumosū și nefructiferū va fi păstratū, ci celū nodurosū și diform crescutū, dar care produce multe și gustōse fructe!

Dar mai multū: nisce părinți aū doi copii, feciorī orī fete, unulū din acești copii e fōrte frumosū, tōtă lumea îlū admiră, părinții sunt mândri cu elū, și din causa acēsta totū pe elū îlū scotū mai la ivelă, căci alū doilea nu e așa fru-

mosă, ba l'a mai lăsată natura și cu un defectă óre-care, se șicem: schiopă! Ce se întemplă însă?

Ambii acești copii crescă, se desvóltă și la urma urmeloră se alege că celă frumosă are aplicațiunii rele, nu învăță, se face bețiv seú hoțú seú ună lenes oră alte defecte încât tótă lumea fuge de elă; părinții pățescă rușine pe urmele lui; ear uritulă și schiopulă a învățatú fórte bine, s'a distinsú, se face omú cu vađă în societate, folositoriú patriei și națiunei sale și sprijinú bėtrânilorú sei părinți.

De sigurú că frumosulă nu mai are nici o valóre nici pentru părinți nici pentru societate!

Suntem, decă, cred cu toții de acord, că nu e destulă ca femeea se aibă: ochii, pėrulă, sprâncenele, gura, dinții și unghiile și tóte celelalte, așa cum le descrie cutare poetú seú romancier, adecă frumoșe și proporționate, căci pe lângă frumșete mai trebuie ceva, și încă o calitate multă mai superióră ca frumosulă!

Camelia e o flóre fórte frumoșă, dar fără mirosú, trandafirulă e și frumosă și are și mirosú, dar are spină; cu ceva alegere și atențiune se póte însă forma ună buchetú din flori, în care se fiă amestecate flori cu diferite proprietăți în cari se află din tóte câte ceva: și frumosă și mirosú și diferite nuanțe de coloră.

Tot asemenea sunt femeii, cari, decă nu sunt rarități de frumșete și cultură, aú însă darulă modestiei, ală hărniciei, ală moralității și ală religiosității și peste tóte, darulă rațiunei sănătóse, însușiri superióre frumșetei simple fără alte calități. — Și decă sunt rare asemenea femeii, la acésta și bărbații sunt de vină, că nu le dă a înțelege la tóte ocasiunile că nu frumșeta loră, nici hainele cele fantastic lucrate, nici mánile cele de cėră odichnite la umbră îi voră atrage a le duce înaintea altariului, ci mintea și iar mintea!

„Frumosă e omulă Dómne, când mintea e regină“
a șis nemuritoriulă Andreiú Mureșanú.

Flăcăii nostri când jocă încă strigă :

„Nu-î frumos care-î frumos
Da-î frumos cine-î drăcos!“

Și cine nu scie, că prin cuvântul drăcos înțelegu ei ca și noi fată cu minte, inteligentă și harnică !

Femeea cu minte recunoște, că jugul căsătoriei e pentru doi făcut și trebuiesce alătura cu bărbatul să-l tragă la mal. Căci numai acolo pôte fi în căsnicie iubire reciprocă, unde există și ajutoriu reciproc !

Eū, dómnelorū, — pentru a sfârși —, cu risicul de a ve provoca nițelū ris acum la urmă, ve declarū, că decă n'ași fi așa aprópe de amurg, adecă în etate, despre care francesulū dice „Bonjour Lunettes, adieu fillettes“, adecă „bună ziua ochelarū, adio fetișóre“ și așa voi se me însorū, eată cum așa vrea se vorbescă gura lumei de mirésa mea după cununie :

Am auditū, că s'a însuratū cutare, a luatū una frumósă ?

— „Nu-î urită, e potrivită; nu-î așa frumósă dar e sănătósă“ ! — „E cultă? — N'a învățatū prin pensióne, dar e fórtē inteligentă. — „Câte limbī vorbesce? — Numai limba ei románescă, dar alésă și curată, neschimonosită se stai de drag de vorbă cu dēnsa! — Are ceva zestre? — Nimic, dar zestre sunt mánile ei; se veđi cum lucréză, cum cóse, cum spală, cum face pâne, ce máneari gustóse și curate; cum sclipescū la ea tóte în bucătărie, ce curățenie mare! Ce rufe spalate! Cum își stiméză bărbatulū, apoi modestă în îmbrăcăminte, dar totdeuna curată, religiósă și bisericósă ca o călugăriță“.

După mine unulū și frumșeța și averea și cultura superióră tóte sunt inferióre acestorū calitățī; căci numai o asemenea femeē este ajutoriulū bărbatului, după înțelesulū biblicū! Despre o asemenea femeē cred că a đis Chrisostom când a vorbitū de datorile ei! Asta-î femeea, despre care Solomonū dice, că cine a aflatū femeē cu minte, a aflatū podóbă casei sale!

O asemenea femeie a putut se înțelegă și Alecsandri, când a ȕisŭ :

„Dulce-ŭ de a ȕice, cȕnd inima jelesce,
Am o ființȕ 'n lume, ce sciŭ cȕ me iubescŭ“.

Ear Barbul lȕutariulŭ, — vestitulŭ Barbu lȕutariul, care cȕnta odatȕ boierilorŭ din Moldova și din gurȕ și din viorȕ, ŭn mintea și ŭn inima acestŭ vestitulŭ lȕutariŭ ŭncȕ nu mai o asemenea femeie cu asemenea calitȕții a pŭtutŭ sŭ esista, cȕnd trȕgea din arcuș și cȕnta grȕind cuvinte ca acestea :

„De ar vrea bunulŭ Dumneȕeŭ,
Sŭ-mŭ asculte dorulŭ meŭ,
Ce iubescŭ se fie alŭ meŭ,
Și sŭ morŭ cȕnd voiŭ, vrŭ eŭ“ !

Ioanŭ Popescu.

DIN CRONICA LUNARȕ.

Reuniunea romȕnȕ de musicȕ din Sibiiŭ, dupȕ raportulŭ ce-lŭ publicȕmŭ la altŭ locŭ, a datŭ ŭn timpulŭ dela 1 Septembrie 1894 pȕnȕ la 31 Augustŭ 1895, 3 concerte ŭn Sibiiŭ, 2 ŭn Bucurescŭ, 1 ŭn Brașovŭ și 1 ŭn Sȕlisce. ņntratele și spesele aŭ fostŭ, cu unŭ micŭ sald, de cȕte 4295 fl. 82 cr., avȕrea ei face 2482 fl. 58 cr., bugetulŭ pe 1895/6, arȕtȕ la ņntrate 1241 fl. 65 cr., la eșite 770 fl. escedent 471 fl. 65 cr. Institutulŭ de creditŭ și economii „Albina“ a votatŭ reuniunei unŭ ajutoriŭ de 200 fl., fostulŭ președinte Dr. Aurelŭ Brote a pusŭ cu 100 fl. temeiŭ unŭ fondŭ neatacabilŭ, și soșietatea bucuresceanȕ i-a trȕmisŭ prin dlŭ Dr. Titu Maiorescu, rectorulŭ universitȕții de acolo, 3000 lei. Numerulŭ membrilorŭ este celŭ urmȕtoriu : onorari 3, fundatori 1, activi 62 și ajutatȕri 52.

Reuniunea romȕnȕ de agriculturȕ din comitatulŭ Sibiiulŭ, dupȕ raportulŭ publicatŭ totŭ la altŭ locŭ alŭ acesteŭ foi, a ținutŭ adunarea sa generalȕ bine cercetatȕ ŭn Orlatŭ, a arangiatŭ o espoziție de vite de prȕsilȕ și una de pȕme, ambe ŭn Sȕlisce, și totŭ acolo a instalatŭ unŭ cuptoriŭ de uscatŭ pȕme, sistem Cazanille ; apoi a progresatŭ ŭn cultivarea nutrețului mȕiestritu, ŭn ņmpȕrtirea de seminte, a ņnființatŭ mai multe tovȕrȕșii agricole etc. Avȕrea reuniunei este de 2437 fl. 35 cr., numerulŭ membrilorŭ ei de 421, din Sibiiŭ și giurŭ 73.

Gimnasiŭ — rutenŭ ŭn Cernȕuși „Gaz. Buc.“ ŭn unul din Nrii ultimŭ aduce scirea ŭn adevȕrŭ revoltȕtȕre, cȕ ministrulŭ austriacŭ Gaustsch

a decisă a înființa în Cernăuți, în mijlocul românismului, ună gimnasiu ruteană, că lucrul ar fi deja la comisiunea bugetară a senatului imperială, și că la propunerea deputatului *Lupulă* pentru clase paralele române ministrul ar fi răspunsă negativă. Aici la noi preparandiile confesionale dificultate, scóle civile susținute de confesiune supuse imediată guvernului, etc. etc., — dincolo fondulă religionară română exploatată de străini, scóle rutene în capitala țerișorei române etc. etc., — va se dică scóla română pe tótă linia în luptă de aperedare!

Donațiune. Reposata *Maria generală Carpi* a lăsată prin testamentă Academiei Române moșia sa Oltenia din județul Teleorman. Din venitulă moșiei se vor stipendia studenți români în străinătate, se voră îmbrăca copii sêrmani și se va întreținé biserica și scóla din comună.

BIBLIOGRAFIĂ.

- Romaniă călători,** de Ioană *Kalinderu*, Dr. în dreptă dela facultatea din Paris, membru ală Academiei Române, membru ală Societății Geografice Române. București, stabilimentulă graficū I. V. Soccecū, 1895.
- Coup D'oeil sur l'histoire de la typographie dans les pays roumains** ală XVI-e siècle, par *Emile Picot* profes. saur à l'école des langues orientales vivantes. Extrait du centenaire d l'épote des langues orientales vivantes. Paris, imprimerie nationale. M. DCCC XCV.
- Kloster Putna in der Bucovina.** Von Iraclie *Porumbescu*, Exarch und Pfarrer in Neu-Frătăutz. Czernovitz, Conc. Typo- und Litografie der Erzb. Silvester Morariū-Andriewicz, 1895. Cu icóna mănăstirei.
- Raportulă generală ală Comitetulă centrală ală Reuniunei române de agricultură din comitatulă Sibiiului pentru anulă 1894.** Sibiiū, Institută tipograficū 1895.
- Raportulă generală ală comitetulă Reuniunei de musică** pe timpulă din 1 Septembrie 1894, până în 31 Augustă 1895 st. n. Sibiiū, tipografia archidieceșană 1895.
- Istoria Româniloră de A. D. Xenopolă,** în ediția nouă. Librăria *Frați Șaraga* din Iași anunță, că fiindă epuisată ediția primă în 6 volume, prețulă 60 lei, a Istoriei Româniloră de A. D. Xenopolă, premiată de Academia Română, se pune sub presă o nouă ediție, carea va eși în 12 volume a ună leū. Volumul I. se va pune sub presă la 1 Decembrie a. c., și succesivă, în intervală de ună ană, voră eși tóte 12 volumele. Abonamentele se facă la librăria *Frați Șaraga* din Iași și la tóte librăriile din țeră pe lângă mandată postală de 12 lei.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 515—1895.

Procesul verbal

din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiu la 29 Octombrie 1895 n.

Președinte: Dr. Ilarion Pușcariu, v. președ. Asociațiunii.

Membrii prezenți: Dr. A. Brote, P. Cosma, I. Crețu, I. Papiu, I. V. Rusu, L. Simonescu, I. St. Șuluțiu, și N. Togan, bibliotecari.

Secretari: Dr. Vasile Bologa.

Nr. 184/515. Direcțiunile despărțimintelor din Reghinul săsesc, Cluj, Mureș-Oșorhei, Betlean, Zernești, Sebeșul săsesc, Treiscaune (Brescu), Seliște, Șimleul Silvaniei, Orăștie, Deva și Alba-Iulia, cer inviațiunile de lipsă cu privire la rescripțiunile ministrului de interne din 3 Octombrie a. c. Nr. 85683, prin care se declară ilegală activitatea despărțimintelor Asociațiunii, întru cât acelea n'au statute separate, provădute cu aprobare dela guvern, și se provacă să se înainteze statutele spre aprobare, până în 30 Novembre a. c., altcum vor fi disolvate.

În legătură cu acesta se constată, că cu privire la activitatea despărțimintelor s'a raportat ministrului de interne dela presiidiul Asociațiunii în 27 Novembre 1892. Nr. 329, în urma provocării aceluiaș ministru din 2 Novembre 1892, Nr. 725 rezerv. și s'a arătat, în special când și cu ce scop s'au înființat despărțimintele și pe baza căroru §§. din statute, s'a înaintat și regulamentul referitor la funcțiunea despărțimintelor, cerându-se și aprobarea acestuia, decât s'ar afla necesară. Se observă însă, că la acest raport alu presiidiului, până astăzi încă n'a venit nici un răspuns.

Se constată totodată, că statutele cele noue ale Asociațiunii, în care se normază și înființarea și activitatea despărțimintelor în §§. 36—42, se află din 10 Septembrie a. c. la ministeriul de interne spre aprobare.

— Să se dea informațiuni detaiate despărțimintelor, ca să potă răspunde în terminul datu la provocările primite și să se facă reprezentațiune la ministeriul de interne, cu rugarea pentru aprobarea statutelor celor noue, în care se cuprind dispozițiunile necesare și pentru despărțiminte.

Nr. 185. Verificarea acestui proces verbal.

— Se încredințază dloru: P. Cosma, I. Crețu și I. Papiu. Ședința se încheie.

D. u. s.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
vice-președinte.

Dr. Vasile Bologa m. p.,
secretariu II.

S'a verificat. — Sibiu, 11 Novembre st. n. 1895.

P. Cosma m. p.

I. Papiu m. p.

I. Crețu m. p.

Nr. 535—1895.

Procesul verbal

din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiu la 14 Novembre 1895 n.

Președinte: Dr. Ilarion Pușcariu, v.-preș. Asociațiunii.

Membrii prezenți: Dr. A. Brote, P. Cosma, Dr. C. Diaconovich, Dr. A. Frâncu, I. Papiu, I. V. Russu, I. St. Șuluțiu, O. Tilea, și N. Toganu, bibliotecari.

Secretari: Dr. Vasile Bologa.

Nr. 186/315. Se prezintă protocolul adunării generale a despărțământului din Mureș-Oșorhei, ținute în comuna Riciul de Câmpie la 1 August a. c., înaintat cu relațiunea direcțiunii dto 15 August a. c., și se constată, că protocolul e defectuos, neautentic și nesubscris de președinte, ear unele erogate din raționiu nejustificate.

— Protocolul se restituie direcțiunii, ca se dee lămurire.

Nr. 187/325. Direcțiunea despărțământului din Brad așterne cu datul 16 August a. c. Nr. 1. protocolul adunării generale ținute în Băița la 11 August a. c. dimpreună cu 233 fl. taxe de membrii.

Din cuprinsul protocolului se constată următoarele:

1. s'a aprobat raportul comitetului despre mersul afacerilor despărțământului în anul precedent;

2. s'a luat act despre reposarea membrilor: G. Bardoși, magistrul postal în Băița; G. Bocanu, proprietari și P. Trifu, comerciant în Crisciori;

3. transpunerea sumei de 63 fl. 10 cr. la cassa centrală, conform hârtiei comitetului central Nr. 296/1895, s'a amânat până la staverirea budgetului pro 1895/6;

4. s'au votat două ajutoare tinerilor: Aurel Grădinariu, învățacel crotor în Băița și Michail Turciu, învățacel ciobitariu din Crisciori;

5 s'a statorit următorul buget pro 1895/6:

a) 3 ajutoare à 10 fl. pentru trei învățacei meseriași 30 fl.;

b) procurare de unelte economice 16 fl.;

c) înființare de bibliotecă poporale 16 fl.

d) spese de birou 4 fl. 13 cr. Suma 66 fl. 13 cr., ce se va acoperi din restul casei din anul precedent, și astfel se consideră rezolvată și memorata hârtie a comitetului central Nr. 296/1895;

6. s'a votat absolutoriu comitetului pe anul expirat;

7. s'au înscris membri noi, anume:

a) pe vieță dnl Simeon Băcila, preot în Ormindea și Iuliu E. Cosma, preot în Crăciunesci, și au solvit din tacsă câte 50 fl., obligându-se a solvi restul la procsima adunare generală;

b) membri ordinari dñii: George Moldovanu, notariu cercual in Baița; Demetriu Moldovanu, notariu adjunct in Baița; Dr. Cornel Moldovanu, medic in Baița; Teodor Vraciu, proprietariu in Valisoara si Petru Perianu, preot in Trestia, solvind tacsă de cate 5 fl. si 1 fl. pentru diplomă;

c) membri ajutatoři 29 cu 29 fl.;

d) dela membri ordinari vechi s'au incassat 100 fl. după consemnarea prezentată;

suma incassariloru: fl. 262, din care 233 fl. s'au transpusu la cassa centrală, ear restulu fl. 29, tacsă dela membri ajutatoři, s'au adaus la restulu cassei din anul precedent, si astfel la cassa despărțemintulu se administreză 76 fl. 13 cr. in sensul budgetulu votat pelangă un escedent de 10 fl. pro 1896/7;

8. s'a incredintatu comitetulu designarea loculu pentru prosima adunare generală;

9. s'au numit delegati la adunarea generală din 1895. dñii: N. Popu, preotu si Dr. I. Radu, profesoru, ear suplenți: G. Draganu si N. Pecurariu.

— Protocolulu adunării generale se ia spre scire cu aprobare; suma de 233 fl., tacsă de membri, s'a primit; membri noi, anume Simeon Băcila, preotu in Ormindea, si Iuliu E. Cosma, preotu in Crăciunesci, se vor declara membri pe vieta ai Asociatiunii, cand voru completa tacsă de cate 100 fl., ear pana atunci se tin in evidenta si se dispune a li-se trimite foia Asociatiunii; dñii: G. Moldovanu, Dr. C. Moldovanu, D. Moldovanu, T. Vraciu si P. Perian se declara membri ai Asociatiunii si se preved cu diplome; reținerea sumei de 76 fl. 13 cr., conform budgetulu, se incuviinteză.

Nr. 188/334. Directiunea despărțemintulu din Șimleul-Silvaniei, așterne cu datul 21 August a. c. Nr. 13 protocolulu adunării generale tinute in Șimleul-Silvaniei la 11 August a. c. dimpreună cu conspectulu despre tacsăle incassate dela membri vechi si noi in suma de 127 fl., transpusi aici prin institutul „Silvania“.

Din cuprinsulu protocolulu se constata următoarele:

1. Comitetul a urmărit cu interes mersul invetămintulu poporal din acel despărțemint; a luat parte prin delegati sei la 168 esamene de vară si a constatată numerulu elevilor obligati de scola, anume pentru scola de tote dizele: 10.867, pentru scola de repetitia: 3476; scola de tote dizele au cercetat'o in fapta: 6825 scocari, dintre care 6677 sciū ceti si scrie, ear scola de repetitia au frecventat-o 1440 scolari, dintre care 1290 sciū ceti si scrie; premiați au fostu la esamene 583 elevi; la scole mai inalte sunt 154 elevi din acelu despărțemint, ear la meserii 43; in genere s'a constatat un progresu imbucuratoriu;

2. pentru invetatori, cari au doveditu celu mai bun progresu pelangă invetămintu si in scola de pomaritu, s'au oferitu mai multe premii din partea marinimosilor dñii:

1. G. Pop de Basesci, doue premii: o vacă cu vitel si o scrofa cu purcei;

Dr. I. Nechita, avocatul, un premiu de 20 fl.;

3. Fl. Cocianu, adv. și I. Popu, proprietariu, un premiu de 10 fl.;
4. A. Barbolovici, vicariu, un premiu de 10 fl.;
5. A. Cosma, directoru de banca, unu premiu de 10 fl.;
6. D. Suci, avocat, unu premiu de 10 fl. și
7. V. Mica, notariu, unu premiu de 10 fl.

Distribuirea premiilor celoru mai vrednici dintre concurenti s'a incredintat comitetulu;

3. s'a exprimat laudă factoriloru promovatorii culturei de pomăritu, și cu deosebire la scolare:

Din Basesci cu 915 altoi; din Sterciu cu 500 altoi, din Onagiul de susu cu 400 altoi; din Hidig, 3000 padureti și 200 altoi; din Cătelulu romănescu cu 160 altoi; din Recea cu 120 altoi; din Bulgari cu 200 altoi; din H. Giurtelac cu 100 altoi; din Oastea cu 100 altoi; din Pria și Berseulu de josu cu câte 70 altoi; din Doch și Marca câte 50 altoi; din Bobota cu 50 altoi; din Băbtia cu 50 altoi ș a.

4. S'a decisu compunerea literelor fundatiionale pentru „Fondulu scolasticu alu despărțemintulu” și pentru lăsămintul „Ioan Conti”, incredintându-se unei comisii de 4.

5. S'a constatat numărul membriloru Asociațiunei din acelu despărțemintu, și anume:

- a) fundatori 4;
- b) pe vieță 2 și
- c) ordinari 57.

6. S'a luat act despre repozarea membrulu Georgiu Filipu, fost avocat in Tășnadu, care s'a făcutu neuitatu prin lăsămintulu se culturalu in favorulu Asociațiunii.

7. S'a luat dispoziții pentru-ca să se înființeze agenturi comunale și bibliotecii populare.

8. S'au făcutu dispoziții pentru-ca să se continue cu „colecta crucerului in favorulu „Fondulu pentru ajutorarea scolilor și învățătorilor seraci” din despărțemint.

9. S'au luat dispoziții, ca să se răspândescă in poporu broșura „Higiena copilulu dela naștere până la al VII-lea an al vieții” și opulu „Documente privitoare la familiile nobile romăne”.

10. Adunarea generală a exprimat mulțamita comitetulu și tuturor binefăcătorilor, cari au contribuit in vre-o direcțiune la înaintarea culturei poporulu român.

11. S'a aprobat raportul oficiulu de casă alu despărțemintulu, din care reese, că fondulu scolastic alu despărțemintulu, numitu și al lui Dr. Ioan Nichita, constă din 603 fl. 68 cr., dintre care 512 sunt in acțiunii la „Silvania”, ér 91 fl. 68 cr. depusi la acea banca cu libelulu Nr. 495; bani disponibili la cassa despărțemintulu sunt 34 fl. 10 cr. dimpreună cu restulu cassei din anul precedent.

12. S'au înscrisu membri noi:

a) pe vieță: dl Teodoru Popu, protopopu in Ortelec, oferindu in prețulu tacei o acțiune de 100 fl. de ale băncii „Sătmăreana”;

b) membri ordinari dnii: Augustin Paulu, din Letea (comitt. Solnoc-Dobăca), profesor in Romănia, și Nicolau Hossu, proprietariu in Lemni, solvindu câte 5 fl. tacsă și 1 fl. pentru diplomă;

c) s'a încassat ă tacsă dela 23 membri ordinari vechi, ă 5 fl. = 115 fl.;

d) s'a ăncassat dela 2 membri ajutatori: 3 fl.;

e) dl Vasile Păteas ă colectat ăn comuna Hotoană pentru fondul scolară 7 fl. 35 cr.

Sumă încassărilor face: 137 fl. 35 cr. și o acțiune de 100 fl., din care 127 fl., tacsă de membri, s'a ă transpusă la cassa centrală; 7 fl. 35, colectă ăi dela agentura Hotoană, s'a ă transpusă la fondul scolară ălă despărțemântulă, ear 3 fl. s'a ă reținută ăn contulă speloră de birou.

13. S'a ă numită delegă ăi la adunarea generală din 1895 dnii: A. Barbolovică și A. Cosma.

14. S'a decisă s'e se țină procsimă adunare generală ăn Odorheiă.

Protocolulă servesce spre plăcută scire, și s'e esprimă multămită binefăcătoriloră și din partea comitetulă central; dl Teodoră Popă s'e declară membru pe viță ăl Asociațiunii și s'e prevede cu diplomă, ér dnii Aug. Paul și N. Hossu, se declară membri ordinari ăi Asociațiunii și s'e provădu cu diplome; sumă de 127 fl., tacsă de membri, s'a ă priimită dimpreună cu acțiă de 100 fl.

Nr. 189/335. Direcțiunea despărțemântulă din Năsăudă, ășterne cu datulă 18 Augustă a. c. protocolulă adunării generale ținute ăn Sângeorgiulă românescă la 4 Augustă 1895.

Din cuprinsulă protocolulă se constată următorele:

1. S'a ă aprobat raportulă comitetulă despre activitatea sa din anulă precedent, dimpreună cu rațiociniulă despărțemântulă și s'a dat absolutoriulă comitetulă.

2. S'a ă ănscrișă membri noi ordinari dnii: Vasile Petri, profesoră ăn pens. ăn Năsăudă; Liviă Mureșană, veterinariă ăn Năsăudă; Vasile Popă, preotă ăn Sângeorgiulă română; Ioan Zimbeliu, preotă ăn Zagra; Ioan Buzdug, preotă ăn Borgo-Rus; Silviu Sohorca, preotă ăn Sângeorgiulă român; Ilarionă Filipoiă, preotă ăn Rodna nouă; Pamfiliu Grapini, preotă ăn Rodna nouă și Daniil Sânjoană, notariă ăn Maieră, și ău solvită tacsă de căte 5 fl. = 45 fl.

s'a ăncassat dela 4 membri vechi tacsă ă 5 fl. = 20 fl.;

s'a ăncassată pentru fondulă despărțemântulă oferte benevole ăn sumă de 8 fl. 90 cr.;

s'a ăncassată oferte benevole dela dnii: Dionisiu Steopăie, inginer ăn Bucuresci 5 fl., Alecsandru Popă, profesoră ăn Bărladă 5 fl. și Iuliu Moisiulă, profesoră ăn Tărgujiulă, 2 fl.;

peste totă s'a ăncassată 85 fl. v. a.; din acestia 20 fl. s'a ă transpusă la cassa centrală cu datulă 14 Octobree a. c. Nr. 17, ér restulă de 65 fl. s'a ă reținută la cassa despărțemântulă;

3. s'a creată un premiu de 20 corone pentru cea măi bună lucrare asupra subiectulă: „Cum se pôte promova cultura pomiloră la poporațiunea de pe teritoriulă despărțemântulă?“, și s'a ăncredințată comitetulă escrierea concursulă și votarea premială;

4. s'a reconstituită despărțemântulă, alegându-se unanim directoră: Dr. I. Popă, membri ăn comitetă: I. Ciocană, Dr. P. Tanco, O. Barițiu, Dr. C. Moisiulă, Iosif Mihăilaș și A. Precup;

5. s'au numitū delegați la adunarea generală din 1895. dñi: Dr. I. Popū și P. Vêrtic;

6. s'a amânatur din lipsă de timpū, cetirea disertațiunei asupra vieții lui Vasile Nașcu, până la procsima adunare;

7. s'a decisū sē se țină procsima adunare generală în Rodna vechiă.

— Protocolulū se ia spre scire cu aprobare; membri noi, anume dñi: V. Petri, Liviū Mureșanū, V. Pop, I. Zimveliu, I. Buzdug, Silviū Sohorca, Ilarionū Filipoiū, Pamfiliū Grapini și Daniil Sângoan, s'au declaratū membri ordinari ai Asociațiunei în adunarea generală din 1895 și s'au provēdutū cu diplome; tacsele de membri 20 fl., s'au priimitū, despre restulū de 65 fl., reținutū la cassa despărțemēntului, se recercă direcțiunea sē înainteze budgetū.

Nr. 190/341. Direcțiunea despărțemēntului din Sebeșulū sāsescū, așterne cu datulū 25 Augustū a. c. protocolulū adunării generale ținute în Șugagū la 9 Iuniū a. c., dimpreună cu protocolulū comitetului din ședința dela 4 Iuliū a. c. și 108 fl. tacse de membri.

Din cuprinsulū protocolului adunării generale se constatā următorēle:

1. adunarea generală s'a condusū — în absența directorului — prin dlū Sergiū Medeanū, delegatulū comitetului în acest scopū;

2. s'a aprobatū raportulū despre activitatea comitetului în anulū precedentū;

3. s'a cetitū disertațiunea dlui George Tătarū, invēțatorū în Sebeș, „Despre cauzele miseriei poporului românū și delăturarea lorū“;

4. s'au încassatū dela membri ordinari 105 fl. și pentru diplome 3 fl., ear dela membri ajutătorī: 33 fl. 25 cr.;

suma încassărilorū: 141 fl. 25 cr., din care 108 fl. s'au transpusū la cassa centrală, ear 33 fl. 25 cr. s'au reținutū pentru trebunțele despărțemēntului;

5. s'a aprobatū rațiociniulū despărțemēntului pe anulū espi-ratū și s'a datū absolutoriū cassariului, fără a se face evidentă la protocolulū suma percepțiunilorū și erogatelorū;

6. s'au numitū delegați la adunarea generală din 1895, dñi: Sergiū Medeanū și Zevedeiū Mureșanū;

7. s'a votatū bugetulū despărțemēntului pentru anulū procsim, fără a se indica cu cifre percepțiunile și erogatiunile;

8. s'au creatū 10 ajutōre à 10 fl. pentru invēțacei meseriași din acelu despărțemēntū;

9. s'a reconstituitū despărțemēntulū pe unū nou periodū de trei ani, alegēndu-se directorū: Dr. Pompiliū Isac, membrii în comitetū: Alecsandru Dobrescu, Serginū Medeanū, Zevedeiū Mureșan, Ioanū Oncescu, Dr. I. Eleches, Samoilū Roșu; suplenți: Isidorū Blaga, V. Rehoveaū și I. Floca.

— Protocolulū adunării generale și al comitetului servesece spre scire cu aprobare, se provocă însă direcțiunea, se așternă rațiociniulū pro 1894 în deplină regulă, dimpreună cu bugetulū despărțemēntului pro 1896; suma de 108 fl.; tacsă de membri și pentru diplome, s'a primitū.

Nr. 191/343. Dlă I. Coșeriū, avocatū în Alba-Iulia, presentă cu datulū 20 Augustū a. c. unū espensariū de spese în sumă de 2 fl. 55 cr., pentru corespondența purtată cu fostulū secretariū alū Asociațiunei, reposatulū Dr. I. Crișanū, în cauza lăsămētului I. Popū Bota din Alba-Iulia și cere achitarea lorū.

— Se asemnăză la cassă spre solvire.

Nr. 192/345. Direcțiunea despărțēmētului din Treiscaune, așterne cu datulū 22 Augustū a. c. protocolulū adunărei generale ținute în Covasna la 29 Iuliū v 1893 și 27 fl. tacse de membri, arătând cauzele, ce aū împedecatū ținerea adunării generale în anulū 1894;

Din cuprinsulū protocolului se constată următorele:

1. s'a consemnatū numērulū membrilorū Asociațiunei din acelu despărțēmētū pro 1892, și anume:

a) membri ordinarī 16;

b) membri ajutători 19;

2. s'aū înscrisū membri noi ordinarī dñi: Nicolaū Zacharia comerciant în Hegig; Spiridonū Demianū, protopopū onorariū în Brețcu; Nicolaū Comșa, preotū în Covasna; Ioanū Dima, preotū în Sita-Buzeū; Constantin Dimianū, capelanū în Brețcu; Dionisiū Nistorū, preotū în Arpatac; Dimitrie Coltofeanū, protopopū, solvindū câte 5 fl. tacsă și câte 1 fl. pentru diplomă, ear dlū Nicolae Russu, tacsă de 5 fl. pro 1893, suma: 41 fl.;

dela 5 membri ajutători s'aū încassatū 6 fl.

suma încassărilor: 47 fl., din care 27 fl. s'aū transpusū la cassă centrală, ear restulū de 20 fl. s'a reținutū pentru trebuințele despărțēmētului;

3. s'a decisū sē se procure unū sigilū pentru despărțēmētū;

4. s'a decisū sē se țină procsima adunare în comuna Sita-Buzeū.

— Protocolulū servește spre scire cu aprobare; membri noi înscriși, anume dñi: N. Zacharie, Spiridonū Dimianū, N. Comșa, I. Dima, C. Dimianū, Dionisiū Nistorū, D. Coltofeanū și M. Russu, se declară membri ordinarī ai Asociațiunei și se provēdū cu documentū de legitimare; suma de 27 fl. tacse de membri, s'a primitū; reținerea sumei de 20 fl. pentru trebuințele despărțēmētului se încuviințeză.

Nr. 193/349. Direcțiunea despărțēmētului din Sighișōra, așterne cu datulū 24 Augustū a. c. Nr. 10, protocolulū adunării generale ținute în Ferihaz la 28 Iuliū a. c. dimpreună cu 47 fl. tacse de membri.

Din cuprinsulū protocolului se constată următorele:

1. s'aū încassatū tacsele dela 6 membri ordinarī, = 30 fl.; dela membri ajutători 16 fl. și pentru diplome 2 fl., totalū 48 fl.; care sumă cu restulū cassei din anulū precedentū 6 fl. 50 cr. face: 54 fl. 50 cr., din acēsta 47 fl. s'aū transpusū la cassă centrală, restulū de 7 fl. 50 cr., s'aū reținutū pentru trebuințele despărțēmētului;

2. s'aū făcutū dispoziții pentru înființarea de agenturi comunale și bibliotecī pororale;

3. s'a aprobată raportul comitetului despre activitatea sa în anul precedent, exprimându-se recunoștință directorului D. Moldovanu și membrului I. Șandru;

4. s'a votat 5 fl. pentru acoperirea speselor de birou pro 1896;

5. s'a decis să se țină procsima adunare generală în Hașfalău;

6. s'a luat dispoziții să se țină pe viitoriu adunarea generală mai înspre toamnă prin Octobrie și să se provadă cu certificate și membri ajutători.

Protocolul să ia spre scire cu aprobare; suma de 47 fl. tacse de membri s'a primită.

Nr. 194/418. Direcțiunea scólei civile de fete a Asociațiunii, înaintéază cu recomandare cererea dlui Toma Némțu, învățătoriu în Dobra, dto 1 Septembrie a. c., pentru-ca să fiă dispensată dela solvirea didactrului pro 1895/6, fiica sa Cornelia, elevă internă în clasa a III. civilă.

— Se apróbă.

Nr. 195/484. Dómna Ana Poruțiu, véduva soție a fericitului avocată Georgiu Filep, cere cu datul 10 Octobrie a. c. să se facă pașii necesari la direcțiunea institutului de credit „Silvania“, unde s'a depusă suma de 20.000 fl. testată de fericitulă ei soțiu Asociațiunii, pentru-ca să i-să asigneze dênseii interesele acestui capitală pe anulă curentă, deóre-ce numitulă capitală în sensulă testamentului, numai în 1 Ianuarie după mórtea testatorului trece definitiv în proprietatea Asociațiunii.

— Se cere opiniunea dlui Andrei Cosma, reprezentantulă Asociațiunii la pertractarea lăséméntului.

Nr. 196/524. Direcțiunea scólei civile de fete a Asociațiunii așterne cu datul 14 Novembre a. c. nr. 116, protocolulă conferinței corpului didactic din 5 Octobrie 1895.

— Spre scire.

Nr. 197/525. Direcțiunea scólei civile de fete a Asociațiunii, înaintéază cu datul 10 Novembre a. c. nr. 100, protocolulă despre esamenele private, ținute în sensulă regulament ministerială la 25 Septembrie a. c. sub conducerea dlui Emilă de Trauschenfels, inspectoră regescă de scóle.

— Spre scire.

Nr. 198/526. Se presentă concludulă conferinței corpului didactică dela scóla civilă de fete a Asociațiunii, Nr. prot. 23, dela 5 Octobrie a. c., din care să vede, că corpul didactic a aflat de absolută necesitate a activa cursul complementar și pro 1895/6, fiind deja immatriculate 6 eleve, dintre care 4 interne, și că a început prelegerile și în cursă.

În ce privesce remunerațiunea puteriloră didactice, provédută în §. 6. din regulamentă, să constată, că puterile didactice, s'aă angagiată a da órele fără remunerație, afară de I. Popovici și Dr. V. Bologa.

— Cursulă complementară se susține și pro 1895/6, pe viitoriu însă se dispune a se publica inactivarea mai de timpuriu.

Ofertul dluî Dr. V. Saftu, profesorul seminarialu în Sibiu, de a propune gratuit limba germană cu două ore pe săptămână în cursul complementar și al celorlalte puteri didactice, servește spre plăcută scire.

Încât privește remunerațiunea, se decide: să se împartă didactul de la cele șese eleve imatriculate, în proporția orelor de învățământ, între I. Popovici și Dr. V. Bologa.

Nr. 199/529. Comisiunea constatătoare din dnii: Dr. C. Diaconovich și Dr. A. Frâncu, emisă în ședința dela 3 Octombrie a. c. Nr. 434, cu însărcinarea de a pregăti o propunere în sensul concludului adunării generale din anul curent Nr. prot. 17 b) cu privire la încassarea tacselor de membri și la sporirea numărului membrilor Asociațiunii, prezintă următorul proiect de conclud:

1. Încassarea tacselor anuale dela membri ordinari este datorința biroului central și în special a cassariului.

Despărțimintele sunt în drept a primi tacse anuale dela membri ordinari, au însă să le administreze la cassa centrală până cel mult la finea lunii lui Octombrie a fiecărui an.

2. Datorințele cassariului sunt:

a) a provoca la începutul lui Octombrie toate despărțimintele să administreze la cassa în decurs de 30 zile tacsele încassate dela membri ordinari;

b) a îngriji, ca în numărul din Novembre al „Transilvaniei“ restanțierii să fie provocați în general a achita tacsele;

c) a prezenta în ședința ordinară a comitetului din luna Decembrie lista restanțierilor și a-i provoca apoi după 15, însă înainte de 25 Decembrie, la solvire prin mandat postal;

d) a prezenta în prima ședință a comitetului din fiecare an lista acelor membri, cari nu au solvit tacsele pe anul premergătorii.

3. Comitetul în prima sa ședință din fiecare an dispune ștergerea restanțierilor din lista membrilor, cari nu și-au achitat tacsele pe anul expirat, și sisteză trimiterea „Transilvaniei“ la adresa lor.

4. Cât pentru restanțele de până acum se dispune:

a) Biroul are să provoce în decurs de 8 zile toate despărțimintele, să administreze la cassa centrală tacsele încassate și eventual și restanțele, ce se vor încassa acum dela membri ordinari, negreșit până la 1 Decembrie n. a. c.;

b) la începutul lui Decembrie a. c. cassariul are să provoce la solvire prin postă, cu cercularii tipăriti pe toți restanțierii, alăturând asignații postale;

c) la adresa celor, ce nu vor solvi până la 20 Decembrie a. c., sunt a se trimite recuirementa postale despre restanțele anilor 1894/5.

5. La recuirementa (mandate) postale sunt a se socoti întotdeauna și spese de încassare în suma de 20 cr., afară de taca de 5 fl.

6. Pentru înlesnirea trimiterii banilor la cassă și pentru cruțarea portului postal, se se deschidă pentru Asociațiune un check-conto la cassa de păstrare postală.

Cu numărul 1 al „Transilvaniei” se se trimite tuturor membrilor ordinari și abonaților foii un bilet de solvire despre tacsă anuală, ér despărțemintele se priimescă caete de asemenea bilete spre folosire.

7. Ce privesce în fine concludulă adunării generale de a nisuf pentru înmulțirea membrilor, comisiunea propune, ca în nr. 1 ex 1896 al „Transilvaniei” biroulă se facă un călduros apel la inteligența română, și acest nr. se se trimite tuturor fruntașilor români din țeră, cum suntă protopopi, advocați, profesori, proprietari și în special episcopateloră și bănciloră.

8. Despre cele dispuse în punctul 1—6 membri Asociațiunii se fie avisați prin ună circulariă acomodată în numărulă procsimulă ală „Transilvaniei”.

— Se primesce.

Nr. 200. Verificarea acestui procesulă verbalulă

Se încredințeză dlor: Dr. A. Brote, Dr. C. Diaconovich și Dr. A. Frâncu.

Ședința se închee.

D. u. s.

Dr. Ilarionulă Pușcariulă m. p.,
vice-președinte.

Dr. V. Bologa m. p.,
secretariulă II.

S'a verificatū. — Sibiiulă 22 Novembre, 1895.

Dr. A. Brote m. p.

Dr. C. Diaconovich m. p.

Dr. Frâncu m. p.

Nr. 536—1895.

Proces verbal

din ședința comitetulă Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporulă românulă, ținută în Sibiiulă la 23 Novembre 1895.

Președinte: Dr. Ilarionulă Pușcariulă, v.-președ. Asociațiunei.

Membrii prezenți: Dr. A. Brote, Zacharia Boiu, Partenie Cosma, Dr. C. Diaconovich, Dr. Amos Frâncu, Ioanulă Papiu, Leontinulă Simonescu, Onoriulă Tilea și Nicolaulă Toganulă, bibliotecariulă.

Secretariulă: Dr. Vasile Bologa.

Nr. 201/532. Președintele Asociațiunii, dl Ioanulă M. Moldovanulă comunică cu datulă 22 Novembre a. c., că reținut de afaceri oficiale, regretă, că nu pôte lua parte la ședința presentă.

— Spre scire.

Nr. 202/527. Comisiunea constătătoare din d-nii: Z. Boiu, Dr. C. Diaconovich și I. V. Rusu, esmisă în ședința dela 3 Octobree

a. c. Nr. 443 pentru-ca să studieze și să raporteze asupra propunerii dlui G. Bogdan și soții în cestiunea, cum ar fi să se redacteze fôia Asociațiunei în viitor, ce s'a transpus acestui comitetu spre posibilă considerare prin concludulă adunării generale din 1895, Nr. prot. 24, raportéză și presentă următorulă proiect de concludu :

Comitetulă centrală constată necesitatea de a reforma modulă de redigiare ală „Transilvaniei“ amăsurat scopuriloră ce se urmărescū cu editarea acestui organū, și aprețindū propunerea dlor G. Bogdan Duică și soții, transpusă aici prin adunarea generală spre posibilă considerare, îndrumă pe redactorul foii, ca și până cândū postulă de secretariū I. va fi sistemisatū în sensulă statuteloră noue, să conformeze după posibilitate direcțiunii indicate în alinea I—III a propunerii de sub întrebare (veđi „Transilvania“ 1895, pag. 288.)

Deóre-ce însă observarea acesteii îndrumări e împreunată cu mari greutăți, comitetulă pune la dispozițiă redacțiunei fl. 400 din suma destinată și votată în budget pro 1896, pentru publicațiunii, ca se remunereze scriitorii, cari vor contribui cu publicațiunile lor la ridicarea foii.

Să autoriséză de altă parte biroulă, ca în conțelegere cu redactorulă foii să se adreseze în numele comitetuluiă cătră membrii scriitorii ai Asociațiunei și să le céră concursulă pentru fôie.

În fine se autoriséză redactorulă, ca cu începere dela 1 Ianuarie 1896 să pôtă modifica și formatulă esteriorū ală foii, conform trebuințeloră și usului acceptat la organe științifice literare.

— Se primesce.

Nr. 203/534. Domnulă Dr. C. Diaconovich raportéză cu datulă 22 Novembre a. c. despre stadiulă, în care aū ajuns lucrările pregătitoare pentru edarea Enciclopediei române, în firulă cărora se constată, că cu începutulă anului viitorū să va puté începe cu tipărirea fascicululă primū.

— Raportulă se ia spre scire, biroulă se autoriséză a publica în sensulă concludului Nr. 18 din 7 Februarie a. c. invitarea la prenumerațiune, ce se va publica în „Transilvania“ și se va trimite tuturoră despărțeminteloră, dimpreună cu un cerculariū, prin care aceste să fie provocate a se îngrijii în cerculă lorū pentru lățirea opulă.

Nr. 204/530. Bibliotecariulă Asociațiunii presentă raportulă seū dto 14 Novembre a. c. asupra hârțiiiloră dlui Emilianū Micu din 3 Septembrie și 9 Novembre a. c., prin care acesta cere: să i-se dee în schimb unele opuri, ce se află în câte două esemplare în biblioteca Asociațiunii, să i-se trimită unele opuri din bibliotecă spre cetire, în fine se ofere a completa pe lângă o modestă remunerație cărțile și diarele necomplete din biblioteca Asociațiunii, — și propune următorulă proiect de concludu :

1. Ofertulă de schimb, ce-lă face dlă Emilia Micu în prima sa hârție, să se accepteze cu acea modificare, ca în loculă cărțiloră: Maiorū P. „Ortographia romana sive latino-valachica“ (1 broș.) și Trausch „Chronicon Fuchsip-Lupino-Oltardinum“ (vol. II), să i se

dee volumul I. și II. din „Datele istoriei privitoare la familiile nobile române“ de I. cav. de Pușcariu.

2. Ofertul din a doua hârtie, nefiind de interes pentru Asociațiune, se nu se accepteze.

3. În cauza împrumutării de cărți din biblioteca Asociațiunei, dl. E. Micu să se conformeze Regulamentului esistent.

4. În cauza completării cărților și mai ales a ȃiarelor, să fiă invitat dl. E. Micu a arȃta în detail condițiunile, pelângă care voesce a se angaja la acea lucrare.

— Se primesce.

Nr. 205. Verificarea acestui proces verbal

— Se încredințȃ domnilorȃ: I. Papiu, L. Simonescu și O. Tilea.

Ședința se închee.

D. u. s.

Dr. Ilarionu Pușcariu m. p.,
vice-președinte.

Dr. Vasile Bologa m. p.,
secretarȃ II.

S'a verificatȃ. — Sibiu, 25 Novembre 1895.

I. Papiu m. p.

L. Simonescu m. p.

O. Tilea m. p.

Nr. 552/1895.

Procesu verbalu

din ședința comitetulu Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporulu românȃ, ținutȃ în Sibiu la 5 Decembre 1895.

Președinte: Dr. Ilarionu Pușcariu, v.-preș. Asociaț.

Membrii prezențȃ: Dr. A. Brote, Z. Boiu, P. Cosma, Dr. C. Diaconovich, Dr. A. Frȃncu, I. Papiu, L. Simonescu, O. Tilea și N. Toganu, bibliotecariu.

Secretariu: Dr. V. Bologa.

Nr. 206/356. Inteligența română din Gurghiu, anume dnii: Cȃmpeanu, Dr. Radu ș. a. cerȃ înființarea unu nou despȃrtȃmȃntu alȃ Asociațiunei la olaltȃ cu Toplița și jurulu aceleia.

— Se cere o propunere mai detaliatȃ, spre a se putȃ lua dispoziți meritorie.

Nr. 207/494. Direcțiunea despȃrtȃmȃntulu Sibiu, așterne cu datulu 13 Octobree a. c. Nr. 17, protocoalele ședințelor comitetulu din 18 Aprile și 21 Septembrie a. c.

Din cuprinsulu protocoelorȃ se constatȃ, cȃ s'au făcutȃ dispozițiuni pentru-ca să se înființeze agenturi comunale, și pentru ținerea adunȃreȃ generale din anulȃ acesta.

— Spre scire.

Nr. 208/505. Direcțiunea despȃrtȃmȃntulu Mediaș, așterne cu datulu 29 Octobree a. c. Nr. 104, protocolulu adunȃreȃ generale din 22 Septembrie și alȃ comitetulu din 27 Octobree a. c., dimpreunȃ cu 48 fl. 88 cr. tace de membri.

Din cuprinsul protocolului adunării generale se constată următoarele:

1. s'a aprobat raportul comitetului despre starea despărțământului;

2. s'a încassat taxa dela 5 membri vechi à 5 fl. = 25 fl.;

s'a înscris membri noi ordinari dñi: Basiliu Stoianu preot în Ațelù; Iosif Barbu, preot în Blăjelù și Nicolaù Porea, preot în Basna, solvind taxa pro 1895. câte 5 fl. = 15 fl.;

s'a înscris 11 membri ajutatori cu 9 fl. 70 cr.;

suma încassarilor: 49 fl. 70 cr.;

3. s'a cetitù disertațiunea „Despre țeitățile păgâne și cultul icónelor creștine“ de Il. Chendi;

4. oficiul de cassariù alù despărțământului s'a încredințat în mod interimalù dlui Iosif Barbu, preot în Blăjelù din cauza adêncului doliù, în care se află cassariul dlù Dionisiù Romanù;

5. s'a luat dispoziți pentru încassarea taxelor restante;

6. s'a încredințat comitetului ficsarea locului și timpul pentru procsima adunare generală;

7. s'a votatù bugetul pro 1896, respective s'a constatatù starea casei la acelù datù, anume:

Percepțiuni: taxele de membri 49 fl. 70 cr.; bani în numărul la 22 Septembrie 1895 9 fl. 18 cr. Suma 58 fl. 88 cr.; din care sumă 48 fl. 88 cr., s'a transpusù la cassa centrală, ear 10 fl. s'a reținutù pentru despărțământù cu menirea:

a) spese de biroù 8 fl.; b) 2 ajutóre à 5 fl. pentru meseriași 10 fl.; c) spese neprevêdute 2 fl. Suma 20 fl.; cu acea observare, ca 10 fl. sê se acopere din capitalul de 135 fl., ce se administréză la despărțământù, a cărui așternere la cassa centrală se promite a se face.

— Protocolul adunării generale și alù comitetului servece spre scire cu aprobare; membri noi înscrisi, anume dñi: Basiliu Stoianu, Iosif Barbu și Nicolaù Porea, se declară membri ordinari ai Asociațiunei și sê provêd cu documentù de legitimare; suma de 48 fl. 88 cr., taxe de membri, s'a primitù; reținerea sumei de 10 fl., respective 20 fl., pentru trebuințele despărțământului, se încuviințéză; așternerea capitalului de 135 fl. la cassa centrală, se urgéză.

Nr. 209/506. Dlù Nicolaù Maierù, învêtatoriù în Ciucea, cere cu datulù 27 Octobree 1895, se i se dea gratuitù din biblioteca Asociațiunei catalogul bibliotecei și Higiena copilului; pentru biblioteca scolară română din Ciucea.

— Cererea se încuviințéză.

Nr. 210/520. Direcțiunea despărțământului Sibiiù eșterne cu datulù 11 Novembre a. c. Nr. 35, protocolul adunării generale ținute în comuna Sadu la 3 Novembre a. c. și protocóele ședințelor comitetului dela 31 Octóbre și 8 Novembre a. c.

Din cuprinsul protocolului adunării generale se constată următoarele:

1. s'a aprobat raportul generalù alù comitetului despre activitatea sa din anul precedentù;

2. s'a eetitū disertatiunea „Călugărulū Visarionū, 1744“, de dlū G. Bogdanū-Duică;

3. s'a votatū următorii bugetū:

I. Venite:

a) saldulū cassei cu finea luī Iuniū 1895. 64 fl. 96 cr.

II. Spese:

a) pentru biroū 20 fl.; b) premii 35 fl.; c) spese neprevădute 5 fl.; d) escedentū 14 fl. 96 cr. Suma 64 fl. 96 cr.

4. s'a incredințatū comitetulū escrierea unū concursū pentru două premii à 25 coróne. care sē se voteze acelorū doi invēțatorū din despărțemētū, cari vor dovedi cele mai bune rezultate în 1896. în cultivarea grădinăritulū (pomăritū, legumăritū și stupăritū);

5. s'a reconstituitū despărțemētulū pe unū nou periodū de trei ani 1896—1898, alegēndu-se directorū: Ioanū Papiū; membri ordinari în comitetū: G. Bogdanū-Duică, G. Dima, Dr. Stefanū Stroia, Dr. N. Vecerdea și M. Voileanu; membri suplenți: Partenie Cosma, Dr. O. Rușu și L. Simonescu;

6. s'aū numitū delegați pentru adunarea generală din 1896, dñii: M. Voileanu și Dr. N. Vecerdea;

7. S'a decisū sē se țină procsima adunare generală în comuna Reșinari;

8. s'aū înscrisū 28 membrii ajutătorī cu 21 fl. 20 cr.

s'aū înscrisū membru nou dl Dr. Ilie Cristea, secretariu consistorialū în Sibiiū, și a solvitū tacsă pro 1895, 5 fl. și 1 fl. pentru diplomă;

s'aū insinuatū membru pe viēță dl Dr. Nicolaū Vecerdea, avocatū în Sibiiū, și a solvitū ulteriorū tacsă de 100 fl. prin depunerea unei acțiuni de ale institutulū „Transilvania“;

s'aū încassatū tacsele pro 1895 dela cincī membri ordinari vechi a 5 fl. = 25 fl.;

s'aū încassatū oferte benevole dela dñii: Ioan Hannia, directorū seminarialū, 5 fl.; Pantaleon Lucața, căpitanū în pensiune, 2 fl.; suma încassărilorū 59 fl. 20 cr., transpuși la cassa centrală.

— Protocolulū adunării generale cu ale ședințelorū comitetulū, sē iaū spre scire cu aprobare, membrii noi înscriși, anume dl Dr. N. Vecerdea, se declară membru pe viēță al Asociațiunii, ér dlū Dr. Ilie Cristea, membru ordinariū alū Asociațiunei, și sē proved cu document de legitimare; suma de 59 fl. 20 cr. tacsă de membrii, dimpreună cu acțiunea institutulū de asigurare „Transilvania“ s'aū primitū.

Nr. 211/509. Direcțiunea despărțemētulū din Abrudū, așterne cu datul 26 Septembrie a. c. protocolulū adunării generale ținute în comuna Șohodolū la 11 Augustū a. c. cu aclosele sale.

Din cuprinsul protocolulū se constată următoarele:

1. s'a aprobatū raportulū cassariulū și secretariulū din acelu despărțemētū pe anul de gestiune 1894/5;

2. s'a decisū sē fiă rugatū comitetulū centralū a îngrijī, pentru ca sē se trimită regulat fôia Asociațiunei membrilorū, după-ce s'aū ridicat mai multe plângerī în acēstă privință;

3. s'aū încassatū următoarele tacsă de membrii;

a) dela membrii vechi 100 fl.

b) dela membrii noi înscriși pe viêtă, anume dela dñii Michail Cirlea notariu public în Abrud cu fl. 101, și Simionu Henzelü, proprietariu în Roșia, cu fl. 101, suma fl. 202;

c) dela membrii noi ordinari, anume dela dñii: Radu Jantea, preotü în Sohodolü; Ioanü Davidü, candidatü de avocatü în Abrudü; George Ghidrai, notariu în Sälciua; George Cosma, proprietariu în Roșia; George Lupu, preotü în Roșia; Vasilie Bumbuțü, preotü în Surteș și Petru Șortanü, preotü în Sohodolü—Valea verde și au solvitü tacse de câte 5 fl. și pentru diplomă câte 1 fl. suma 42 fl.

d) dela 38 membrii ajutători s'au încassatü fl. 30.80;

suma încassărilorü fl. 374.80;

după adunarea generală s'au încassatü dela 2 membrii vechi pro 1894 și 1895, fl. 15; ér înainte de adunarea generală s'au încassatü dela 15 membrii vechi tacsă pro 1895, fl. 75;

Suma totală a încassărilorü face; fl. 464.80, din care fl. 439.80 s'au transpusü la cassa centrală, ear restulü de fl. 25, s'au reținutü pentru trebuințele despărțemântului;

4. loculü devenitü vacantü în comitetulü despărțemântului în urma abdicării dl Dr. V. Fodorü, s'a întregit prin alegerea d. Demetriu Goia, preotü în Sohodolü—Peleş;

5. s'a decisü së se țină procsima adunare generală în comuna Buciumü-Poeni;

6. s'a încredințatü comitetului înființarea agenturilorü comunale;

7. s'au numitü delegați la adunarea generală din 1895, dñii Dr. Simeonü Stoica și Ioanü Danciu;

8. s'a creatü unü ajutoriu de 25 fl. pentru unü învățacelü meseriașü din acelu despărțemântü și s'a încredințatü comitetului eserierea concursului;

9. s'a însărcinatü comitetulü, së se adreseze cu rugare la comitetulü centralü, pentru-ca së se iee în considerare după putință cererile membrilorü séu corporaționilorü din acelu despărțemântü, în considerarea jertfelorü, ce aduce poporul nostru de pe teritoriulü acelu despărțemântü:

10. s'au çetitü următorele disertatiuni: „Munca, cruțarea și însemnătatea lor“ de Demetriu Goia, și „Îmbrăcăminteä Säténului românü“ de Simeonü Stoica, și s'au transpusü ambele aici pentru eventuală publicare în föia Asociaționii.

— Protocolulü servece spre plăcută scire cu aprobare; membri noi înscriși, anume dñii: Michail Cirlea și Simeonü Henzelü, se declară membri pe viêtă, ear domnii: Radu Jantea, Ioanü Davidü, George Ghidrai, George Cosma, George Lupu, Vasilie Bumbuțü și Petru Șortanü, se declară membri ordinari ai Asociaționiei și së provëd cu documentü de legitimare; suma: 439 fl. 80 cr., tacse de membri, s'a primitü; biroulü se îndrumă, ca së îngrijescă a se trimite membrilorü regulatü föia Asociaționiei; disertatiunile se transpunü redacționiei organului Asociaționiei pentru eventuală publicare.

Nr. 212/465. Dlü M. Străjanü, profesorü în Craiova, a dăruitü pentru biblioteca Asociaționiei următorele opuri publicate de dsa:

1. „Principii de literatură“.

2. „Principii de estetică și poetică“;
3. „Curs de limba italiană“;
4. „Epistolaru“;
5. „Manualu de bunăcuviință“;
6. „Începutul renascerii naționale prin scoli“;
7. „Grădinile de copii“ și
8. „La mormântul Floricai Străjanu“.

Aceșii opuri le-a dăruitu în câte unu esemplaru pentru biblioteca scolei civile de fete a Asociațiunei.

— Spre plăcută scire, exprimându-se mulțemită donatorului.

Nr. 213/547. Direcțiunea scolei civile de fete a Asociațiunei comunică cu datulu 4 Decembre a. c. Nr. 124, că dl George Mureșanu, medic în Beiuș, la 17 Novembre a. c. a înscrisu pe fiica sa Lucreția de elevă internă în clasa a treia civilă la scola de fete a Asociațiunei și a cerutu să fiă dispensatu dela solvirea tacei de întreținere pe lunile Septembrie și Octobree a. c., în care restimp fiica sa, din cauze familiare, nu a pututu fi în internatu.

— Deore-ce didactrulu și tacsă de întreținere sunt tacsă anuale, cererea nu se pôte încuviința.

Nr. 214/544. Direcțiunea scolei de fete a Asociațiunei, reașterne cu datulu 4 Decembre a. c. Nr. 115, cererile pentru dispensare de didactru pro 1895/6, ce i s'au transpusu de aici pentru opinare, și anume:

a) cererea dlui Lazar Prașca, cancelist advocaționalu în Sibiu, pentru dispensarea ficei sale Elisaveta, elevă esternă în clasa II-a civilă, dela solvirea didactrului pro 1895/6, și

b) cererea d-șorei Maria Streulea din Sibiu, pentru dispensarea elevei orfane Ioana Streulea, elevă esternă în clasa III-a civilă, dela solvirea didactrului pro 1895/6.

— Se încuviințeză.

Nr. 215/545. Aceași direcțiune reașterne cu datulu 4 Decembre Nr. 114, cererea dlui Ilarie Muciū-Urechie, dto 30 Septembrie a. c., pentru-ca se fiă dispensate ficele sale Veturia și Cornelia, foste eleve esterne în cursulu complementaru, dela solvirea didactrului pe anul trecutū scolaru 1894/5, ce i s'a transpusu de aici pentru opinare sub Nr. 367/1895.

— Se încuviințeză.

Nr. 216/496. Domniū T. Liviu Albini, V. Tordășanu, I. Russu și E. Verzariu din Sibiu, așternu cu datulu 25 Octobree a. c. unu esemplaru din Monografia comunei Orlatu, de Romul Simu, lucrare premiată de tinerimea română din Sibiu, pentru binevoitoare aprețiere,

— Se predă redacțiunii organulu Asociațiunii, să facă usu de ea.

Nr. 217. Bibliotecariulu propune să se procure următoarele opuri pentru biblioteca Asociațiunii:

1. Barcianu, Dicționariu român-germanu și germanu-romănu 2 vol. fl. 6;
2. Odobescu, Scrieri literare și istorice, 3 vol. fl. 15;
3. Nădejde, Istoria limbei și literaturii române, 1 vol. fl. 3;

4. Vlăhuța, Iubire, poezii, 1 vol. fl. 1.50;
5. Vlăhuța, Unu anu de luptă, 1 vol. fl. 1.25;
6. Radu Rosetti, Din inimă, poezii, 1 vol. fl. 1.25;
7. Demetrescu Traian, Priveliști din viéță, 1 vol. fl. 1.25;
8. Petrașcu N., Figuri literare contimporane, 1 vol. fl. 2;
9. Müller, Biblioteca pentru toți, 24 nr. fl. 3.84.

— Se primesce.

Nr. 218. Verificarea acestui procesu verbalu

— Se încredințéază dloru Z. Boiu, Dr. A. Brote și P. Cosma. Ședința se închee.

D. u. s.

Dr. Harionu Pușcariu m. p.,
vice-președinte.

Dr. Vasilie Bologa m. p.,
secretaru II.

S'a verificatü. Sibiuu 9 Decembre 1895.

Z. Boiu m. p.,

P. Cosma m. p.,

Dr. A. Brote m. p.,

Nr. 438 — 1895.

CONCURSÜ.

Pentru conferirea unu stipendiü de 100 fl. din fondulü generalü alü Asociațiunei, unu tinerü românü din Munții apusenü, ca se poté urma cursulü la vre-o scölä de sculpturä în lemnü seü petró din patrie, se escrie concursü cu terminulü până la 30 Decembre 1895.

Tinerii, cari dorescü a reflecta la acestü stipendiü, aü se înainteze cererile, în terminulü deschisü, Comitetalü Asociațiunei în Sibiuu (Nagy-Szeben, Mühlgasse 8), instruite cu urmätöarele documente:

a) atestatü de botezü;

b) atestatü scolarü, din care se se védä, că a terminatü cu sücesü II clase la vre-o scölä medie seü civilä, ori apoi VI clase la scöle elementare populare, ca se poté fi primitü la vre-o scölä de categoria amintitä, cu începutulü semestrului II-lea dela 1 Februarü, anulü curentü scolarü;

c) atestatü, decä de presentü cercetézä deja vre-o asemenea scölä;

d) Documentü despre învoirea părinților seü tutorulu, prin care se obligä a permite tinerulu, ca se închee în regulä cursulü învëtämentulu de patru ani.

e) alte eventuale documente recomandätöre.

Cererile întrate dupä terminü nu se iaü în considerare.

Sibiuu, din ședința comitetulu Asociațiunei transilvane pentru literatura romänä și cultura poporulu românü, ținutä la 3 No-vembre 1895.

Dr. Harionu Pușcariu m. p.,
vice-președinte.

Dr. Vasile Bologa m. p.,
secretariu II.